

Obrana

február 2006

Smútok v Dóme sv. Martina

Smútočná svätá omša za obeť havárie slovenského vojenského lietadla sa 24. januára uskutočnila aj v Dóme svätého Martina v Bratislave. Hlavným celebrantom omše bol arcibiskup, metropolita Bratislavsko-trnavskej arcidiecézy Ján Sokol, koncelebroval vojenský ordinár biskup František Rábek a apoštolský nuncius v SR Henryk Józef Nowacki. Ten prítomným smútiacim prečítal sústrašný list, ktorý v mene pápeža Benedikta XVI. zaslal na adresu Mons. Františka Rábeka vatikánsky štátny sekretár kardinál Angelo Sodano. Publikujeme ho v plnom znení:

„Po prijatí správy o leteckom nešťastí neďaleko Košíc, pri ktorom tragicky zahynul Mons. Michal Štang a mnohí vojaci pri návrate z mierovej misie v Kosove, Najvyšší Veľkňaz je účastný na bolesti, ktorá zasiahla tak ťažko tento národ. Vyjadruje svoju duchovnú blízkosť vojenskému ordinariátu, príbuzným a spolupracovníkom obeť nešťastia a zatiaľ čo ich zveruje materinskému príhovoru Sedembolestnej Panny Márie, uisťuje o svojich modlitbách za ich duše. Týmto slovami Jeho Svätosť zvoláva nebeskú útechu viery a kresťanskú nádej pre všetkých, ktorí podstúpili túto skúšku utrpenia a poslať osobitné apoštolské požehnanie, ktoré rozširuje na všetkých účastníkov pohrebných obradov obeť.“

Na smútočnej svätej omši sa zúčastnili aj predseda NR SR Pavol Hrušovský, predseda vlády SR Mikuláš Dzurinda, minister obrany SR Juraj Liška, ďalší členovia vlády, náčelník GŠ OS SR genpor. Ľubomír Bulík, zástupcovia Kancelárie prezidenta SR, poslanci NR SR, predstavitelia NATO, vojenských misí v zahraničí, diplomatického zboru v SR, predstavitelia OS a OZ SR a početní veriaci. Jedným so symbolov smútku sa stalo aj rozložené srdce od bratislavskej Spoločnosti Ferdinanda Martinenga.

(pv)

Foto Peter MICHNICA

Vydavateľ:
Ministerstvo obrany SR
Komunikačný odbor

Šéfredaktor:
Mgr. Pavol VITKO
tel.: 0960 313 072, 0903 820 847
pavol.vitko@mod.gov.sk

Redaktori:
Jozef ŽIAK
tel.: 0960 332 755, 0903 820 194
e-mail: jozef.ziak@mil.sk

nadporučík Mgr. Vladislav VAVRINEC
tel.: 0960 312 980, 0903 820 854
e-mail: vladislav.vavrinec@mod.gov.sk

Vedúci vydania a jazyková úprava:
PhDr. Michal KRÍŠKO, tel.: 0960 313 054
e-mail: michal.krisko@mod.gov.sk

Fotoeditor:
Michal BURZA, tel.: 0903 824 155
e-mail: michal.burza@mod.gov.sk

Tajomníčka redakcie:
Milena SLEZÁKOVÁ
tel.: 0960 312 984, fax: 0960 312 520
e-mail: milena.slezakova@mod.gov.sk

Grafická úprava:
kpt. Ing. Otakar Hrabák
Lýdia Ševčíková
5. kartoreprodukčná základňa Nemšová

Adresa redakcie:
Mesačník OBRANA
Komunikačný odbor MO SR
Kutuzovova 8
832 47 Bratislava
e-mail: obrana@mod.gov.sk

Rozširuje:
Podacie stanice MO SR

Tlač:
5. kartoreprodukčná základňa Nemšová

Foto na titulnej strane a na ústrednej dvojstrane **Michal BURZA**

Nevyžiadajte obrazový materiál a rukopisy nevraciate.

© Ministerstvo obrany SR
Registračné číslo: 758/93

Z obsahu

Havária

str. 4 - 5

Demisia

str. 7

Pohreb

str. 18 - 19

Nový minister

str. 28

Odškodnenie pozostalých

str. 40

Editoriál

K budove duchovných na MO SR sa pred pár týždňami v podvečer vracali plukovník Tomáš Semko a podplukovník Michal Štang. Prvý zastupujúci v ozbrojených silách protestantov a druhý katolíkov boli hrať v telocvični na ministerstve futbal. Spýtal som sa ich, či majú svoje mužstvá a či sa na palubovke nestrhlo dajaké menšie náboženské iskrenie. Zasmiali sa - oni hrali spolu. Oni dvaja boli skutočný príklad ekumenizmu. Nikto ani v tom najstrašnejšom sne netušil, že Tomáš Semko bude 26. januára v prešovskej športovej hale spievať z knihy Žalmov o nádeji, ktorú prináša viera v boha, na rozlúčku s Michalom a s ďalšími 41 príslušníkmi rezortu obrany - obeťami najväčšieho leteckého nešťastia v dejinách Slovenska. Havária sa stala počas návratu z misie KFOR nedaleko slovenských hraníc pri východomadarskej obci Hejce. Väčšinu z nich sme aj my v redakcii OBRANA poznali. Je nám to veľmi, veľmi ľúto. Aj my vyjadrujeme všetkým rodinným príslušníkom a kolegom zosnulých úprimnú sústrasť.

Na vojakov v misiách či vojenských operáciách ako keby niekedy smrť striehla intenzívnejšie. Oni sa vedia brániť, ale ona vie byť viac ako zákerná. Ako keby to mala byť jej pomsta za to, že ochraňuje život tam, kde nástrahy smrti každodenne striehnu na desiatky a stovky nevinných ľudí. Nikto nemôže zrátať, koľko životov pomohli vo svete zachrániť naši ženisti, odminovači, strážne jednotky a ostatní vojaci. Naše hrdé ženy a muži v uniformách, ktorí sa vo všetkých misiách stretajú zo strany bežných ľudí s vďačnosťou a úctou. „Moji vojaci“, ako s úprimným dojatím povedal na smútočnej rozlúčke v Prešove minister obrany Juraj Liška.

V januárovom čísle OBRANY sme hneď na druhej strane obálky uverejnili fotoreportáž z decembrovej návštevy ministra obrany Juraja Lišku a náčelníka generálneho štábu Ozbrojených síl SR generálporučíka Ľubomíra Bulíka v misii KFOR. Na záberoch našim vojakom pripínali na hrude medaily za službu v misii, ktoré im udelil generálny tajomník NATO Jaap de Hopp Scheffer. Martina Schindlerová v jedálni na základni Šajkovac rozdávala spevom dobrú náladu a zdalo sa, že všetko je v najlepšom poriadku. Nemohli sme vedieť, že práve keď náš mesačník bude v tlači, stane sa tragédia.

Čeť Vašej pamiatke!

Nedokončený let

„My tú nešťastnú lokalitu voláme „Boršó hill“, teda Vínno-solný kopec, pretože kedysi tadiaľto viedla severojužná obchodná cesta z Poľska do Uhorska. Víno z juhu a soľ zo severu boli najvýznamnejšími obchodnými komoditami,“ maďarsko-anglicky nám vysvetľuje 20. januára starosta maďarskej obce Hejce Gejza Rohály. Vínno-solný kopec však bude od 19. januára 2006 tragicky známy predovšetkým tým, že sa tu zrútilo vojenské lietadlo An 24 so 43 príslušníkmi slovenského rezortu obrany na palube. Vracali sa z misie KFOR v Kosove a pád lietadla prežil iba jeden.

BEZ ZLEJ PREDTUCHY

„Som vojak už dlho na to, aby som vedel porovnávať, preto môžem povedať, že záverečný nástup pri odovzdávaní operačnej úlohy vojakom, čo nás striedali, bol vojensky naozaj veľmi dôstojný a pekný,“ spomína 48-ročný rotný Vojtech Merašický, ktorý domov letel v An 26. Hovorí, ako deň pred odletom domov nastúpili vojaci s bojovou zástavou. Opisuje, ako ju odchádzajúci veliteľ kontingentu podplukovník Ľuboš Balucha odovzdal svojmu

nástupcovi podplukovníkovi Ladislavovi Kerekešovi. Spomína na dojemné príhovory a poďakovania. Aj na to, ako personalistka nadporučíčka Janka Peštová prišla s podnosom, na ktorom mala pripravené pamätné mince.

„Luboš Balucha bol veliteľ, ktorý si vedel vážiť človeka a vedel mu vyjadriť uznanie aj vďaka. Navyše bol veľmi duchovne a nábožensky založený človek, preto ho tešilo, že v Kosove začal pôsobiť vojenský kňaz plukovník Marko Trochan a že s rotáciou prišiel na pár dní ordinár podplukovník Michal Štang,“ hovorí rotný Merašický. Pokračuje: „Vojenské prostredie je niekedy preda len o niečo strohšie ako to civilné, ale ja som ho nikdy nevidel rozčúleného a nepočul som ho kričať. Vytvoril z nás veľmi dobrú partiu a bol na nás a na to, čo sme v Kosove odvedli, hrdý. Aj preto nám dal na pamiatku vyrobiť pamätné mince. Každý mal na nich okrem symbolov súvisiacich s našim kontingentom a KFOR vyrazené aj svoje osobné číslo poľa poradia v zaradovačke. Mne ostala dvadsaťosmička. K tomu dal Luboš Balucha vytlačiť pamätné certifikáty a osobne každému okrem poďakovania zaželať všetko dobré do ďalších dní a rokov. Boli sme dojatí, ale hneď potom sa každý preladiť na všetko to, čo súvisí s očakávaniami spojenými s návratom domov. Nikto nemal ani závan zlej predtuchy. Prelet mal byť bežnou rutinnou niekoľkohodinovou epizódou,“ dodáva dojatý Vojtech Merašický.

NA MIESTE NEŠASTIA

V kultúrnom dome v dedinke Hejce na severovýchode Maďarska bola od začiatku roka výstava obrazov maďarských amatérskych autorov z okolitých krajín. Dňa 20. januára si ju pozrelo viac novinárov, ako keby išlo o vychytených profesionálov. Bohužiaľ, do miestneho kultúrneho strediska neprišli kvôli výtvarnému umeniu, ale kvôli havárii lietadla An 24 a občerstvii sa.

„Hneď zrána sem pricestovalo vyše sto žurnalistov a máme tu asi štyri stovky vojakov a záchranárov,“ odhadoval starosta Gejza Rohály. Najmä jeho zásluhou v kultúrnom dome záchranárom aj novinárom boli nonstop k dispozícii čaj, káva, chlieb s masťou a cibulou a neskôr tiež fazulový guláš. Teplé nápoje vyzáňali aj záchranárom do lesov. Všetko išlo na účet obecného úradu, pričom občerstvenie nonstop pripravovalo tridsať miestnych dobrovoľníkov - celá desatina obyvateľov tejto malej obce. Napriek smutnej atmosfére bola ich snaha veľmi milá. Bolo to o solidarite a spolupúčení.

„Bohužiaľ, musím potvrdiť, že okrem jedného vojaka všetci ostatní pri páde lietadla zahynuli,“ smutne konštatoval náčelník Generálneho štábu Ozbrojených síl SR generálporučík Lubomír Bulík na improvizovanej tlačovej besede v strede dediny. Spolu so svojím kolegom, náčelníkom Generálneho štábu Maďarskej armády štvorhviezdičkovým generálom Andrásom Havrilom sa 20. januára po prebdení noci vracali z miesta nešťastia.

„Všetci mŕtvi sú identifikovaní a po dohode s maďarskou stranou ich prevážame na Slovensko. Je mi to strašne ľúto...“ dodal generálporučík Bulík a odchádzal na Miestny úrad, kde ako predseda slovenského krízového štábu zriadil svoj hlavný stan. Okolo osemdesiat novinárov sa potom natlačilo na korby dvoch maďarských vojenských nákladniakov, aby sa potom po ôsmich kilometroch zasneženým a

zľadovateným terénom dostali na samý vrchol prihraničnej pahorkatiny. Temeno približne 700-metrového vrcholu je zarastené zdravým, asi polstoročným bukovým lesom. Akurát na približne polkilometrovej dĺžke je priesek široký asi 40 metrov. Buky sú však preťaťé v polovici a na jednom mieste bolo vidieť stopy po požiari.

Všade okolo boli rozmetané trosky stroja. Záchranári s vojakmi sústreďovali obeť pred ich odvozom na jedno miesto. Nie, maďarskí vojaci nepripustili nedôstojný pohyb desiatok novinárov v tragickej lokalite. Dovolili im však z dôstojného odstupe dokumentárne nasnímať obrazy, ktoré sa nikdy nemali stať, no ktoré tu tak tragicky boleli. Aj v tomto boli maďarskí príslušníci ozbrojených síl profesionáli.

Človeka nemôže nenapadnúť, že keby lietadlo letelo len o takých 20 metrov vyššie, nadletelo by nad koruny stromov a po pár minútach šťastne pristálo na letisku v Košiciach. Tie už mali piloti na dohľad.

Bohužiaľ, na kopci pri obci Hejce vyrastie pamätník slovenským obetiam. „Dohodli sme sa na tom s pánom starostom Gézom Rohálym a jemu aj obyvateľom obce Hejce, ako aj príslušníkom maďarských ozbrojených síl a záchraných zložiek ešte raz úprimne ďakujem za podporu, ktorú nám poskytli počas tých najťažších chvíľ,“ povedal v deň rozlúčky so slovenskými obetami po stretnutí s Gézom Rohálym minister obrany SR Juraj Liška.

Pavol VITKO
Foto **Michal BURZA**

Chronológia leteckého nešťastia

19. január 2006

- 17.02 Z letiska v Prištine odštartovalo lietadlo An - 24 so 43 príslušníkmi OS SR
- 17.12 Z letiska Priština odštartovalo aj druhé slovenské lietadlo An - 26 s vojakmi a materiálom na palube
- 19.33 Lietadlo An - 24 sa stratilo z dohľadu maďarských radarov
- 19.33 Riadenie letovej prevádzky odklonilo lietadlo An - 26 na iný kurz pre prípad, že by nezvestné An - 24 krúžilo vo vzduchu
- 19.36 Riadenie letovej prevádzky vrátilo An - 26 na pôvodný kurz, aby začala vyhľadávať An - 24, posádka na mieste, kde sa lietadlo stratilo z radaru, videla už len horiaci les
- 19.38 Centrum riadenia vzdušných operácií dostalo informáciu o páde lietadla An - 24
- 19.46 Letecká pátracia záchraná služba (LPZS) vyhlasuje pohotovosť prvého stupňa
- 19.50 Z letiska Sliač startuje vrtuľník Mi - 17
- 20.03 Na košickom letisku úspešne pristálo lietadlo An - 26
- 20.20 Na miesto nešťastia vyrážajú z Košíc sanitky záchrannej služby
- 20.30 Slovenský vrtuľník záchrannej služby určuje presné miesto pádu lietadla neďaleko slovenskej hranice
- 22.15 Košická nemocnica prijíma na oddelení ARO jediného živého účastníka leteckej tragédie nadporučíka Martina Farkaša
- 22.45 Za účasti predsedu vlády Mikuláša Dzurindu a niektorých ministrov zasadá na ministerstve obrany krízový štáb
- 23.00 Štátna zástava na Bratislavskom hrade je spustená na pol žrde

PRÍHOVOR MINISTRA OBRANY SLOVENSKEJ REPUBLIKY JURAJA LIŠKU NA ROZLÚČKOVOM OBRADE S OBEŤAMI TRAGICKÉHO LETECKÉHO NEŠŤASTIA 26. JANUÁRA V PREŠOVE

Vojaci,

pred polrokom Ste sa s touto krajinou lúčili na česko-slovenskej hranici. Bol som pri tom, keď sme Vás v mene Slovenska posielali tam, kde je potrebné chrániť životy nevinných ľudí. Pamätám si odhodlanie vo Vašich tvárach. Navždy mi pred očami ostane hrdosť, s ktorou Ste sa postavili k tejto výzve. Boli sme na Vás pyšní.

Naposledy sme sa videli pred Vianocami. Tam, kde Ste spolu so svojimi kolegami strážili krehký mier Kosova. Vaša prítomnosť dávala kosovským a srbským matkám nádej, že sa ich deti vrátia zo školy živé a zdravé. Vrátili sa a vracajú sa. Aj vďaka vám.

Slovensko je taká malá krajina, až by človek rád veril, že pohromy, nešťastia a tragédie ho ani nenájdu. Zočí – voči skutočnému životu s takouto naivnou matematikou ďaleko nezájdeme. Krajiny, to sú predovšetkým ich ľudia. A prežitie ľudské utrpenie robí ušľachtilé povahy lepšími. Pohladaťme aj my odvahu a statočnosť. V sebe. Budete ju potrebovať predovšetkým Vy - matky, otcovia, manželky, manžel, deti, priatelia a príbuzní. To, čo vám môžeme v tejto chvíli ponúknuť my ostatní, je málo. Je to neporovnateľné s tým, o čo Ste prišli. Je to neporovnateľné s tým, čo môže veriacemu ponúknuť viera v Boha. Avšak je to ponúkané úprimne a v nádeji, že prijmete našu účasť na svojom žiali. V histórii Slovenskej republiky ešte nebola taká udalosť, aby sa pod jednou strechou stretlo toľko bolesti a utrpenia, ako je tomu dnes na tomto mieste.

S pokorou a nádejou budeme dúfať, že naše povahy táto tragická udalosť dovedie k tomu, aby sme si k významným mužom a ženám tejto krajiny pripísali štyridsaťdva mien jej synov a dcér. Nech aspoň takto ostanú s nami.

Chráňte si preto v pamäti každý spoločne prežitý okamih, ktorý Vám bolo dopriate stráviť pospolu. Najkrajšie z nich už teraz žiaria vo Vašich myšliach ako dobré svetlo. Nebojte sa toho. Oni by to tak určite chceli.

Po pol roku ťažkej a nebezpečnej práce ďaleko od svojich blízkych je návrat domov sviatočnou udalosťou. Tak tomu bolo i 19. januára večer. Na letisku v Košiciach, kde sa na Vaš prilet tešili tí, ktorých k Vám spája puto najcennejšie – láska. Deti sa od nedočkavosti nevedeli zmestiť do kože, ženám všetko vypadávalo z rúk, muži nedokázali ani sedieť, ani stáť. Kým sa zvitajú, počítajú minúty. Osud však rozhodol inak. Cestujúcich neprívatlo svetlo letiska, ale svetlo večné. Na takúto obeť neboli pripravení oni sami, ani my. Keby sme čas mohli vrátiť späť, čo všetko by sme si mali dopovedať... Táto udalosť nám ukázala, aký krehký je náš život a aké nevyspytatelné sú cesty Prozretelnosti.

Aténsky vojak Diomedón priniesol do Atén správu o víťazstve nad Peržanmi a od vysilenia umrel. Prežil bojovú vravu, avšak tých štyridsaťdva kilometrov z bojiska do Atén ho stálo život. Štyridsiatim dvom z Vás nebolo dopriate doručiť svoje posolstvo osobne. Avšak zvesť o tom, že Vaša misia bola splnená, k nám dorazila. Splnili ste ju zodpovedne. Statočne. S každodenným nasadzovaním života. Tak, ako to od Vás žiadala vojenská prisaha. Viem to. Vedia to aj obyvatelia Kosova. Bez Vášho pričinenia by dohody veľkej politiky ostali len bezmocným papierom. Vyslovujem Vám pochvalu a uznanie pred zrakmi celej krajiny. Vyslovujem Vám vďaka a hold v mene všetkých ľudí, ktorí dokážu odlišiť dobro od zla. Ak dnešné Slovensko na pomoc mieru vo svete vedelo postaviť štyridsaťdva takýchto vojakov a vojačiek, nie je to malá krajina. Sme na vás hrdí!

Vojaci,

všetky rozkazy svojich veliteľov Ste splnili. Splniť posledný Vám nebolo dopriate. Ten rozkaz znel – vráťte sa domov! Živí a zdraví. Chcelo by sa mi na jeho splnení trvať. Nedá sa mi. Sú aj vyššie sily, ako je sila rozkazu.

Odpusťte, vojaci moji.

Tento týždeň sme slávili sviatok svätého Timotea a svätého Titusa. Spolupracovníkov apoštola, svätého Pavla, hlásateľov radostnej zvesti, ktorá všetkým hovorí: „Nebojte sa!“ Na týchto slovách s dôverou nesme nádej na stretnutie s nimi, i našu bolesť. Až kým ju nezahojí milosrdný Pán času a večnosti. On často, až po rokoch udelí netušené dary a nečakané odmeny tým, ktorí klesali pod ťarchou jeho križa, nesúc na perách jediné slovo v jedinej otázke: „Prečo...?“

Minister **abdikoval**

Deň po rozlúčke s obetami tragédie oznámil minister obrany SR Juraj Liška predsedovi vlády Mikulášovi Dzurindovi a prezidentovi SR Ivanovi Gašparovičovi abdikáciu na funkciu ministra obrany. Rozhodnutie odôvodnil pocitom spolupatričnosti s obetami tragickej leteckej havárie lietadla An-24.

J. Liška uviedol na mimoriadnej tlačovej konferencii, že je to rozhodnutie srdca, nie politické rozhodnutie. Minister uvažoval o tomto kroku niekoľko dní, no čakal na ukončenie smútočného aktu. Povedal: "...bez ohľadu na to, či je polroka alebo tri roky pred voľbami, najdôležitejšie je zostať človekom. Ja som sa roz-

hodol odísť, lebo to tak cítim...". Správny čas podľa neho nastal po dôstojnej rozlúčke so 42 vojakmi, ktorí neprežili minulotýždňové letecké nešťastie.

Ing. Juraj Liška sa narodil 29. novembra 1964 v Trenčíne. V roku 1984 začal študovať na Vysokej škole dopravnej v Žiline, odkiaľ po roku prestúpil na Strojnícku fakultu SVŠT v Bratislave. Štúdium ukončil v roku 1989 s titulom inžinier.

Po absolvovaní vojenskej služby bol v rokoch 1989 - 1991 zamestnaný v Továrni na obrábacie stroje v Trenčíne. V roku 1991 založil vlastnú firmu a začal podnikáť v oblasti drevo-výroby s postupnou špecializáciou na výrobu fin-skych sáun.

V roku 2000 vstúpil do politickej strany

SDKÚ. Na ustanovujúcej krajskej konferencii ho delegáti zvolili za predsedu Regionálneho zväzu SDKÚ Trenčín. Vo voľbách do Národnej rady v roku 2002 bol zvolený za poslanca NR SR za SDKÚ. Ako poslanec pôsobil v parlamentnom výbore pre financie, rozpočet a menu. Bol členom stálej delegácie NR SR v spoločnom parlamente výbore EÚ a SR. V decembri 2002 ho zvolili za primátora Trenčína. Dňa 22. septembra 2003 výkonný výbor SDKÚ jednohlasne schválil jeho nomináciu na post ministra obrany SR. Do funkcie bol vymenovaný prezidentom SR 10. októbra 2003.

Juraj Liška je ženatý, má dve deti, hovorí po anglicky. Z ministerstva obrany sa vrátil ako poslanec SDKÚ do NR SR.

plk. Štefan Ivan

zást. vel. Centra riadenia operácií GŠ
* 1. 10. 1955 - † 19. 1. 2006

plk. Martin Haber

lekár
* 22. 4. 1948 - † 19. 1. 2006

Mgr. Peter Kotvan

inšpekcia MO SR
* 13. 1. 1959 - † 19. 1. 2006

pplk. Ľuboš Balucha

veliteľ kontingentu
* 25. 9. 1964 - † 19. 1. 2006

pplk. Igor Angelovič

st. dôstojník veliteľstva KFOR
* 21. 8. 1960 - † 19. 1. 2006

pplk. Ľuboš Belák

veliteľstvo VP Trenčín
* 1. 6. 1969 - † 19. 1. 2006

pplk. Miroslav Novák

druhý pilot
* 22. 4. 1964 - † 19. 1. 2006

pplk. Michal Štang

generálny vikár OS SR
* 5. 8. 1960 - † 19. 1. 2006

mjr. Vladimír Sopúch

náčelník logistiky
* 16. 12. 1965 - † 19. 1. 2006

mjr. Róbert Tulipán
VSD pracoviska MO SR
* 15. 10. 1980 - † 19. 1. 2006

mjr. Ľuboš Martinček
VSD pracoviska MO SR
* 28. 1. 1968 - † 19. 1. 2006

kpt. Jozef Bigas
náčelník pracoviska MO SR
* 7. 9. 1973 - † 19. 1. 2006

kpt. Igor Scigel'
náčelník zmeny skupiny VP
* 22. 11. 1972 - † 19. 1. 2006

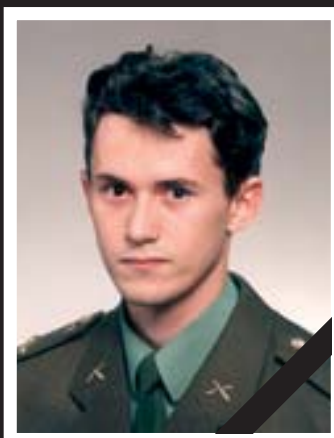
kpt. Dominik Ocelka
náčelník pracoviska MO SR
* 3. 8. 1975 - † 19. 1. 2006

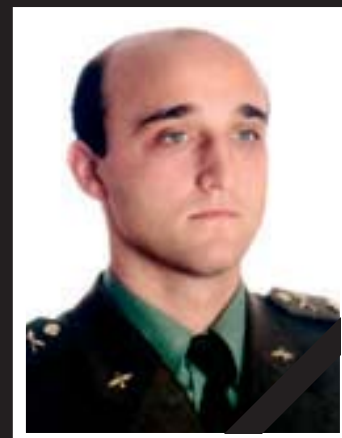
kpt. Róbert Soľava
navigátor
* 16. 12. 1968 - † 19. 1. 2006

kpt. Michal Agnet
Centrum riadenia operácií GŠ
* 25. 5. 1975 - † 19. 1. 2006

kpt. Marián Fábry
náčelník logistiky mechanizovaného práporu
* 22. 8. 1974 - † 19. 1. 2006

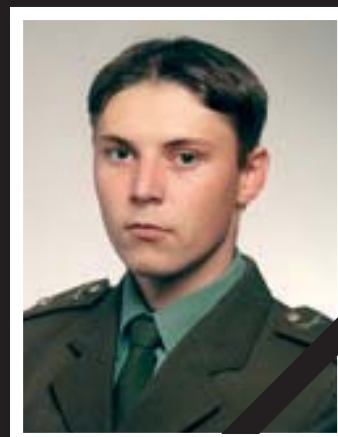
kpt. Norbert Kumančík
kapitán lietadla
* 7. 10. 1970 - † 19. 1. 2006

kpt. Tomáš Žipaj
palubný inžinier
* 1. 3. 1975 - † 19. 1. 2006

npor. Ján Balog
veliteľ mechanizovanej roty
* 13. 2. 1975 - † 19. 1. 2006

npor. Marián Illéš
zást. veliteľa roty
* 9. 5. 1976 - † 19. 1. 2006

npor. Jana Peštová
zást. náčelníka skupiny PeM
* 12. 3. 1978 - † 19. 1. 2006

npor. Peter Orlovský
zást. náčelníka skupiny log. podpory
* 9. 7. 1979 - † 19. 1. 2006

npor. Adriana Joppová
zást. náčelníka skupiny vel. a spojenia
* 26. 3. 1970 - † 19. 1. 2006

npor. Alexander Gaál
st. dôstojník skupiny logistiky
* 30. 12. 1977 - † 19. 1. 2006

npor. Ján Hejduk
vo výcviku na palubného technika
* 27. 4. 1979 - † 19. 1. 2006

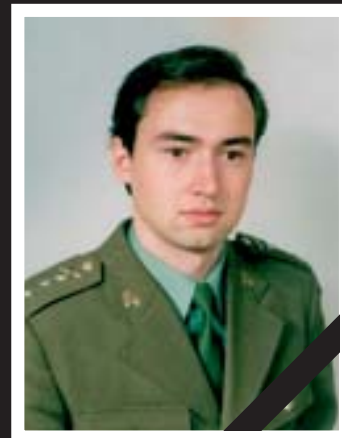
por. Dušan Paľuch
dôstojník skupiny podpory velenia
* 9. 10. 1978 - † 19. 1. 2006

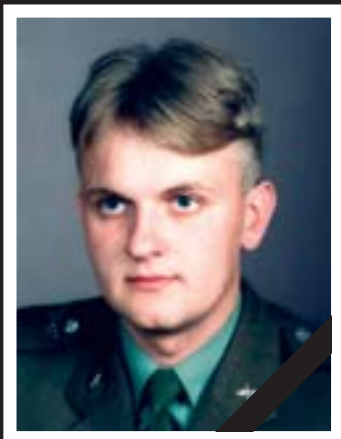
por. Ľudovít Orlický
důstojník skupiny podpory velenia
* 20. 10. 1979 - † 19. 1. 2006

npráp. Róbert Letko
st. inšpektor skupiny VP
* 10. 4. 1970 - † 19. 1. 2006

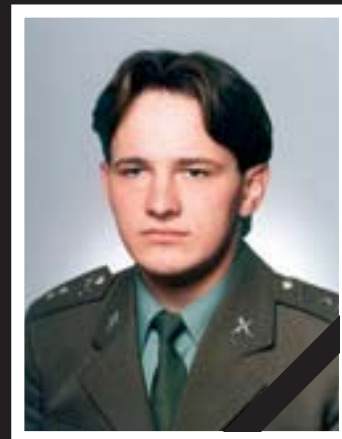
práp. Vlastimil Čepičan
inšpektor skupiny VP
* 21. 4. 1972 - † 19. 1. 2006

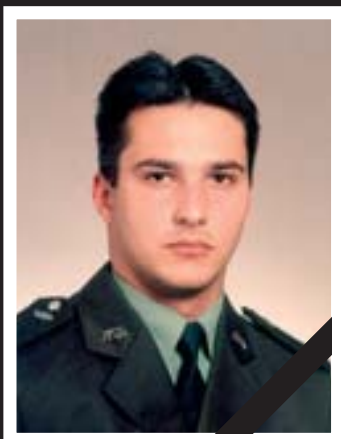
práp. Ondrej Keszi
radista
* 12. 6. 1975 - † 19. 1. 2006

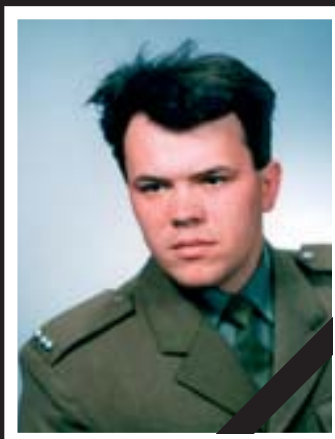
nrtm. Karol Malatin
technik lietadla
* 28. 7. 1978 - † 19. 1. 2006

nrtm. Daniel Gumenický
veliteľ mechanizovaného družstva
* 19. 4. 1974 - † 19. 1. 2006

rtm. Peter Krištan
veliteľ mechanizovaného družstva
* 16. 12. 1978 - † 19. 1. 2006

rtn. Marek Kičinko
technik roty
* 2. 4. 1973 - † 19. 1. 2006

rtn. Peter Komora
veliteľ mechanizovaného družstva
* 3. 6. 1983 - † 19. 1. 2006

čat. Bronislava Gregorovičová
palubná sprievodkyňa
* 29. 4. 1983 - † 19. 1. 2006

des. Rastislav Novák
vodič prieskumník
* 7. 6. 1979 - † 19. 1. 2006

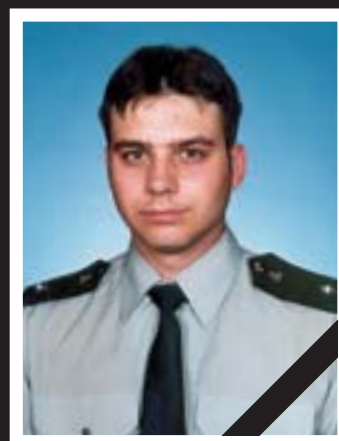
des. Pavol Čigáš
vodič prieskumník
* 30. 12. 1970 - † 19. 1. 2006

des. Juraj Žubor
vodič prieskumník
* 16. 7. 1974 - † 19. 1. 2006

slob. Peter Cogan
vodič prieskumník
* 5. 10. 1977 - † 19. 1. 2006

voj. Tomáš Kardoš
vodič družstva podpory a velenia
* 14. 7. 1982 - † 19. 1. 2006

Bratia a sestry,

z histórie sa dozvedáme, že Slováci boli národom, ktorého sloboda stála mnoho utrpenia a kde láska k vlasti vyžadovala najvyšších obetí. A tak v tejto chvíli vzdajme hold všetkým tým, ktorí so zbraňou v ruke verne slúžili svojej vlasti a za ňu položili svoje životy. Skloňme svoje hlavy na znak hody tým, ktorí zomreli v zahraničných misiách. Ktorí obetovali svoje životy brániac mier a stabilitu. Obetovali svoje životy, ukazujúc solidárnosť s ľudským utrpením. To sú hrdinovia našich čias. 22. september, oslava Dňa ozbrojených síl SR je dňom, v ktorom si máme uvedomiť, že zasvätiac vlastný život a šťastie, musíme byť pripravení postaviť sa na jej obranu. Už niekoľko rokov sa usilujeme byť všade tam, kde treba priniesť pomoc ľuďom, ktorí sa ocitli v kataklizme vojny, či lokálnych konfliktov. Sme aktívnymi účastníkmi antiteroristickej koalície. Slovensko sa angažuje v mierových misiách. Účasť našich vojakov v Iraku je istým vkladom do budovania sveta oslobodeného od strachu, nenávisťi a násillia. Všetkým tým, ktorí v zahraničných misiách vnášajú ľuďom pokoj a prinavracajú nádej – žičíme vytrvalosti, vojenského šťastia a zamýšľaného návratu do vlasti. Chceme sa poďakovať zamestnancom i všetkým, ktorí majú svoj diel na tom, že naša vlasť žije v bezpečí. Pozdravujem vaše rodiny, vašich najbližších. Slovensko dnes ďakuje svojim vojakom. Slovensko je vďačné za ich službu! Pozdravujem študentov a veteránov a žičím vám, aby ste dostali zaslúženú satisfakciu za službu v ozbrojených silách, ako aj úspech v práci, osobnom a rodinnom živote. Vo svojich modlitbách pre všetkých vyprosujem požehnanie, Božiu milosť, príhovor Matky, ktorá sprevádzala svojho Syna na jeho bolestnej ceste a ktorý jediný dáva víťazstvo, a to bez ohľadu na profesionalizmus, morálne vlastnosti a síle ducha: „Nie nás, Pane, nie nás, ale svoje meno osláv pre svoje milosrdenstvo a pre svoju vernosť k nášmu slovenskému národu. Mŕtvi ťa, Pane, chváliť nemôžu, lež my, živí, ťa vebíme odteraz až naveky.“

Z príhovoru pplk. ThLic. Michala Štanga, generálneho vikára,
pri príležitosti Dňa Ozbrojených síl SR 22. septembra 2005 na MO SR

SRDZIA plačú

V mene slovenského kontingentu v misii ISAF v Afganistane chcem vyjadriť úprimnú sústrasť všetkým pozostalým našich kolegov a kamarátov. Hlboko sa nás toto nešťastie dotklo... Medzi tými, ktorých postihol takýto krutý osud, boli naši kolegovia z útvarov, z predchádzajúcich misií, zo škôl, alebo metodickej pomoci, ktorá tu prednedávnom v Afganistane bola.

Drahé manželky, manželia, deti, rodičia, priatelia a známi, stojíme pri Vás vo Vašom smútku. Dovoľte mi zároveň odovzdať vyjadrenia úprimnej sústrasti od kolegov z českého, maďarského, belgického, holandského, dánskeho a gréckeho kontingentu z medzinárodného letiska v Kábule.

Česť pamiatke našich vojakov.

major Ladislav KISEL

veliteľ slovenského kontingentu v Afganistane

- Ťežko v téhlej situácii hľadať slova, nejspíš to ani pořádně nejde, ale i tak bych chtěl vyjádřit svůj hluboký smutek nad ztrátou tolika báječných lidí, kamarádů, s několika z nich jsem dokonce měl možnost sloužit už v 6.čs praporu KFOR - já po 8 měsících v Kosovu odjel šťastně domů, oni zůstávali na další rotaci...Netušil jsem, že už je nikdy neuvidím, tak bych jim aspoň takto chtěl říct sbohem. Sbohem Dominiku OCELKO, Adriano JOPPOVÁ, Alexi GAALÉ a hlavně Mariane ILLÉŠI, který ses mi za tu dobu v Kosovu stal víc než bratrem....

npor. Ing. Michal AUGUSTIN

151. ženijní prapor Bechyně

- ... jak dlouhé je čekání a jak radostný je každý návrat domů, zná řada z nás při návratu z mise .....jak bolestné je, když na této cestě přijde překážka poslední a nepřekonatelná... smrt.... to lze těžko vyjádřit....

Vážení slovenští kolegové,

dovoľte nám touto cestou vyjádriť s jakou hĺbkou zármutku a bolesti jsme přijali zprávu o tragedii, která potkala vojáky Ozbroyených sil Slovenské republiky při návratu z mise v Kosovu.

Príslušníci AČR v pozorovateľskej misi OSN

Uvira 21. ledna 2006 Demokratická republika Kongo

mjr. Karel KOUT

vojenský pozorovateľ - starší národný predstaviteľ

Vyjadrujem hlbokú sústrasť a účasť pozostalým vojakom leteckej tragédie. Pane, daj im večné odpočinutie.

prof. Ing. Ján KURUCZ, PhD.,

prektor Katoľickej univerzity v Ružomberku, plk.gšt. v.v.,
veterán vojny v Perzskom zálive 1991

- Som hlboko zarmútený hroznou nehodou, ktorá sa stala pri návrate z misie v Kosove. S veľkou bolesťou v srdci chcem touto cestou vyjadriť hlbokú úctu príslušníkom OS SR, ktorí pri tejto nehode zahynuli a všetkým, ktorí prišli o svojich blízkych, chcem vyjadriť úprimnú sústrasť.

plk. Juraj VYROSTEK

vojenský pridelenec v Bruseli

Naše rodiny by chceli vyjadriť obrovský smútok nad úmrtím našich vojakov. Chceli by sme vyjadriť úprimnú sústrasť všetkým, ktorí prišli o svojich najbližších synov, manželov a priateľov.

rod. ZEROLOVÁ, rod. HRABOVSKÁ a rod. POLYAKOVÁ

z Tornale

- Chcela by som vyjadriť moju úprimnú sústrasť rodinám pozostalých tohto strašného leteckého nešťastia... Pri čítaní rôznych novinových a internetových článkov, počúvaní televízie a rozhlasu mi po tele prechádza mráz. Vyrovnáť sa s takouto stratou sa jednoducho pre všetkých blízkych nedá! My ale musíme žiť ďalej, aj keď nám každú chvíľu pred očami prebiehajú zážitky a chvíle strávené v spoločnosti tých, ktorí nie sú už medzi nami.... Prajem všetkým rodinám veľa síl do nového života, hoci ten nový život nebude taký ako kedysi...A prajem rýchle uzdravenie jedinému pasažierovi, ktorý prežil pád lietadla. Aj pre neho sa začína nový život, v ktorom môže ďakovať Pánu Bohu za to, že prežil a už sa môže za svojich priateľov len pomodliť! Veľa zdravia a síl na zvládnutie tejto straty!

Renka (16)

- Ľuboš Balucha, ako mladému vojakovi si mi často pomohol. Osud to zariadil tak, že nakoniec sme sa stali kolegami. Počas ťažkého vojenského života sme spolu prežili veľa dobrého i veľa zlého, čo nás zbližovalo, zocelovalo naše kamarátstvo. Z prežitých ťažkých chvíľ ostali len dobré spomienky, nad ktorými sme sa spolu často smiali...

ČESŤ TVOJEJ PAMIAŤKE!

Touto cestou by som chcel vyjadriť úprimnú sústrasť všetkým pozostalým.

Bývalý kolega, kamarát A. P.

- „Orol“, nikdy nezabudnem na tých 5 rokov, čo sme spolu prežili na jednej izbe na Vojenskej akadémii v Lipt. Mikuláši.

npor. v. z. Tomáš „Tonda“ OSTROVSKÝ

- Chtel bych tímto vyjádřit svou upřímnou soustrasť všem pozostalým, přátelům a kolegům těch, kteří zahynuli při leteckém neštěstí. Dnes jsem si přečetl seznam obětí a do očí mi padlo jméno velitele kontingentu pana plk. Ľuboše Baluchy. Nejprve jsem doufal, že se jedná o shodu jmen, ale jeho fotografie mne bohužel přesvědčila, že tomu tak není. Pana plk. Baluchu jsem poznal jako vojáka základní vojenské služby tehdejší Československé lidové armády, když nastoupil k našemu tankovému praporu po absolvování VVŠ, tehdy ještě v hodnosti poručíka. Přestože je to již téměř dvacet let, pamatuji si ho jako přísného, ale spravedlivého nadřízeného, s hlubokými odbornými znalostmi. Na druhou stranu si s námi beze všeho popovídal o běžných starostech a radostech života. Odešel voják, profesionál, člověk. Česť jeho památce!

Rudolf DRESSLER, Tanvald

Česká republika

- Nech Pán Boh poteší všetkých pozostalých, nech im dá silu, vieru a nádej. Dnes som aj ja pri sv. omši myslel na tých, ktorí zahynuli. Nech odpočívajú v pokoji.

Mgr. Maximilián NOSAL

Na Ministerstvo obrany SR v predchádzajúcich dňoch prichádzali desiatky kondolencií zo všetkých kútov Slovenska i zo zahraničia. Jeden z najdlhších zoznamov na kondolencnej listine prišiel z Gymnázia Michala Miroslava Hodžu z Liptovského Mikuláša. Podpísaných 460 profesorov a študentov v sprievodnom liste uvádza: „Prijmite, prosím, prejavy našej účasti na smútku a súcite s obetami havárie nášho vojenského lietadla. Naše pocity sú umocnené tým, že tragédia sa priamo dotýka našej školy prostredníctvom príbuzných žiakov, ktorí v lietadle zahynuli, a navyše pán Michal Štang bol našim bývalým kolegom.“

Nenaplnené túžby,

Redaktori OBRANY vlni niekoľkokrát navštívili misiu KFOR v Kosove. Osobne sme spoznali prevažnú časť vojakov, ktorí zahynuli 19. januára pri leteckom nešťastí na ceste domov. Počas reportážnych ciest sme sa s nimi rozprávali o ich skúsenostiach, povinnostiach, aj o rodinných túžbach, či len tak sedeli pri gitare. O to viac táto tragédia zasiahla aj nás. Za každým zomrelým bol totiž jeho životný príbeh, rodina, priatelia, kolegovia. Písali sme o nich. Niekoľko výpovedí prinášame teraz ako spomienku na známych, vojakov v mierovej misii, za ktorými nám bude veľmi smutno.

„Vekový priemer nášho 99-členného kontingentu je 29 rokov, pričom najmladším vojakom je 22-ročný slobodník Jozef Gábor z Mechanizovaného práporu v Trebišove, ktorý je vodič – prieskumník. Najstarší je lekár jednotky plukovník MUDr. Martin Haber z Liptovského Mikuláša, ktorý sa narodil v roku 1948,“ vyratúvala nám vlni v lete personalistka slovenského kontingentu KFOR nadporučička Janka Peštová, jedna z troch slovenských žien v Kosove. Pán doktor Haber, taký obľúbený u domácich srbských obyvateľov, ktorým trpezlivo poskytoval pomoc, už nežije. V misii bol po prvý raz. Ku sklonku profesionálnej kariéry chcel aj on patriť k mierotvorcom. Pomáhal, zachraňoval, tešil sa domov, ale nebolo mu súdené preletieť domáce hranice.

Nežije však ani Janka Peštová. Jej domovským útvárom bola Bakova jama pri Zvolene. Po piatich rokoch vysokej vojenskej školy obliekala uniformu štvrtý rok ako vojenská profesionálka. Mala iba 27 rokov. Na svojej prvej misii v Kosove bola najmladšia z našich troch žien. Predstihla tak aj svojho manžela, tiež nadporučika. Hovorila nám, že manžel by ju po návrate rád vystriedal v niektorej z misii. S manželom spolu študovali, spolu žili vo Zvolene. Jankin pobyt v misii KFOR bol vlastne ich prvým podobným odlúčením. Sympatická personalistka, ktorá pôvodne vyštudovala financie, vysvetľovala: „Bavila ma skôr komunikatíva a rôznorodá práca s ľuďmi, preto som presedlala k personalistom.“ Vzápätí dodala: „Do misie som chcela ísť predtým, ako by sme mali dieťa. To si plánujeme po mojom a manželovom návrate. Okrem toho v súčasnosti je v armáde služba v misii nevyhnutná súčasť kariérneho rastu, preto som tu.“ Zostali nenaplnené túžby.

Češ ich pamiatke.

Domov k manželke a trom dčerkám nedoletel ani veliteľ slovenských vojakov v Kosove podplukovník Ľuboš Balucha. Tento Prešovčan, ktorý pred odchodom do misie slúžil v rodnom meste, bol naozaj vojak „od kostí“. Veď vojenskú kariéru začal už v rokoch 1979 - 1983 na vojenskom gymnáziu v Banskej Bystrici. Veliteľsko-inžiniersky smer absolvoval na vojenskej vysokej škole vo Vyškove na Morave v roku 1987. „Mal som šťastie, že po vyradení zo školy ma odvelili k tankovému pluku v Humennom. Napokon som prevažnú časť kariéry strávil na rodnom východnom Slovensku,“ hovoril nám vo svojej kosovskej kancelárii na spoločnej česko-slovenskej základni v Šajkovaci pplk. Balucha. Po zastávkach na mechanizovanej divízii v Prešove, dvojročnom akademickom kurze v Liptovskom Mikuláši a službe na Veliteľstve pozemných síl v Trenčíne sa stal opäť v Prešove náčelníkom štábu mechanizovanej brigády. „Bola to zodpovedná a dôstojná funkcia. No predsa len som chcel na vlastnej koži prežiť nasadenie v zahraničí. Preto som si podal žiadosť o vyslanie do misie,“ konštatoval veliteľ. Osud si s ním pohral...

Češ jeho pamiatke.

Hoci mu len fahalo na tridsiatku, v Kosove patril k strednej vekovej kategórii veliteľov. Nadporučík Marián Illéš, zástupca veliteľa roty. Pochádzal z Lelesu na maďarských hraniciach a uniforma sa mu zapáčila aj preto, lebo profesionálnym vojakom bol jeho starší brat. Do Trebišova, kde bol tiež zástupcom veliteľa roty, dochádzal niekoľko rokov na týždňovky. „Pred poslednými Vianocami sme sa konečne presťahovali s rodinou do miesta posádky. Bol to skvelý pocit, byť každý večer s rodinou. Normálneho rodinného života sme si však veľa neužili, pretože vzápätí, v januári 2005, som cestoval do Kosova,“ opisoval nám klasické ťažkosti vojenského života. „Ani si riadne nepamätám, ako sa volá naša ulica,“ pokrčil plecami nadporučík, hoci rodinu doma niekoľkokrát navštívil. Po polroku v misii sa domov nevrátil aj preto, lebo sa menila takmer celá veliteľská štruktúra a on sa rozhodol ešte šesť mesiacov vydržať, aby prichádzajúcim dôstojníkom odovzdal svoje skúsenosti. Spomínal, že domov často telefonuje. Vedel, že manželka, ktorá pochádza z Kráľovského Chlmca, to má sama v novom trebišovskom bydlisku aj so šesťročnou dčerkou

prerušené priania

Klaudiu možno ťažšie ako on v misii KFOR. Po návrate domov jej chcel samotu, starosti a odlúčenosť vynahradiť. Rovnako aj dcérke, na ktorú sa veľmi tešil. Bohužiaľ, Marián Illéš zomrel na ceste k najbližším.

Češť jeho pamiatke.

Slovenskej rote velil nadporučík Ján Balog. V Trebišove bol tiež veliteľom roty, ale na zahraničnú misiu sa dostal po prvý raz. Keď sme sa ho pýtali, ako dokáže v kosovských podmienkach riadiť 76 ľudí, čo je v civilite už dosť veľká „firma“, s rozvahou odpovedal: „Človek musí mať skúsenosti, cit pre prácu s ľuďmi, rozhodnosť a musí si vedieť naplánovať robotu.“ Nadporučík Balog vedel, že v súčasnosti je služba v misii nevyhnutnou súčasťou kariérneho rastu. No nielen preto prijal ponuku vycestovať: „Je to aj o spoznávaní iných armád a systémov velenia v krajinách NATO, ako aj o možnosti zdokonaľiť sa v angličtine a celkove otestovať sám seba...“

Češť jeho pamiatke.

Vojaka Tomáša Kardoša sme vlni v lete stretli pri strážení Školského centra. Mal za sebou už misiu v Eritrei, v armáde bol tri roky a slúžil doma - v Michalovciach. „Uniforma mi sedí a práca v misii ma motivuje, preto sa tu budem snažiť ostať čo najdlhšie,“ povedal nám o svojich plánoch. „Som stále slobodný, takže je to len moje rozhodnutie,“ pousmial sa tento absolvent stavebnej priemyselky, ktorý sa pre kariéru vojenského profesionála rozhodol hneď po základnej službe. Osud mu prekázal smelé plány do budúcnosti.

Češť jeho pamiatke.

Nadporučík Peter Orlovský absolvoval gymnázium v Levoči. „Po maturite som mal na výber viac vysokých škôl, ale to, že som sa rozhodol pre armádu neľutujem,“ povedal nám tento logista slovenského kontingentu. Po absolvovaní vojenskej vysokej školy bol v armáde tri roky a KFOR bola jeho prvá misia. „Na Slovensku som slúžil v Prešove a dochádzal som z rodných Bijacoviec. Nebolo to jednoduché, ale som ešte slobodný, takže na čas strávený na ceste až tak nepozerám. Misiu som však skúsiť chcel. Náš útvar sa reorganizuje, nebolo to jednoduché ani doma a hračka to nie je ani tu, no spolupráca s českými kolegami a ústretovosť ostatných veliteľov je v pohode, takže so zásobovaním a logistikou pre stovku našich ľudí obavy nemám.“ Povinnosti plnil do poslednej chvíľky života.

Češť jeho pamiatke.

Kapitán Igor Scigel' nám v lete rozprával, ako na základni Šajkovac pôsobia v rámci vojenskej polície len dvaja dôstojníci. On a kolega z Čiech. „Do misie by som vycestoval už aj skôr, ale naši dôstojníci vojenskej polície mali zatiaľ možnosť slúžiť len na Cypre a tu v Kosove. Šanca odísť slúžiť do zahraničia teda nebola pre mňa bežnou vecou,“ spomenul kapitán. Vysvetľoval, že do iných misií vysielala vojenská polícia nateraz len práporčíkov. Vedel však, že v súčasnosti je v armáde služba v misii nevyhnutnou súčasťou kariérneho rastu. „Ja som naozaj chcel na vlastnej koži prežiť, ako funguje spolupráca v rámci mnohonárodných jednotiek pri ostrom nasadení. Tu to už naozaj nie je cvičenie a takáto skúsenosť je na nezaplatenie,“ zdôrazňoval pri našom stretnutí urastený dôstojník. Keď sme sa ho pýtali na podmienky služby, konštatoval, že vo vojenskej polícii sa za posledné dva – tri roky veľmi zlepšili. „Je tu ešte v porovnaní s ostatnými zopár problémov, ako napríklad maskáče nie podľa ročných období, ale tie isté na celý rok, no inak sme naozaj skočili kus dopredu. Začínajúc novým vozovým parkom až po vystrojovanie. No a okrem toho, naše ubytovacie kontajnerové vyrobené v Trenčine sú tu v Kosove. Kapitána Scigela sme sa pýtali aj to, ako vníma odlúčenie od rodiny jeho manželka, ktorá ho i s dvoma deťmi čaká doma v byte na mikulášskom nábreží? „Ako by mohla, keď tiež oblieka vojenskú uniformu? Chápe ma a ja chápem ju, že aj ona má podobný zámer. V súčasnosti pôsobí v rámci Národnej akadémie obrany ako lektorka v Centre kariérneho rozvoja. Vyučuje spojárinu, no keď sa vrátim a povie mi, že si balí kufre a cestuje na misiu, nebudem proti,“ pousmial sa vtedy mladý kapitán Scigel'. Ten úsmev sa nám vryl do pamäti.

Češť jeho pamiatke.

Text a foto Pavol VITKO

Letieť domov

„Letieť domov, do krajiny, ktorú už poznáš...“, spieva sa v skladbe, ktorá znie vždy, keď sa naši vojaci chystajú na návrat zo zahraničnej misie. Žiaľ, pre 42 mužov a žien sa 19. januára 2006 slová skladby nenaplnili. Zahynuli tesne pred dverami svojej vlasti. Zostalo po nich 37 sirôt. Slovensko sa s nimi rozlúčilo 26. januára v prešovskej športovej hale.

Na zrejme najsmutnejšej rozlúčke v dejinách tejto krajiny sa zišli všetci traja najvyšší ústavní činitelia: prezident Ivan Gašparovič, predseda parlamentu Pavol Hru-

šovský, premiér Mikuláš Dzurinda, 11 členov vlády. Nechýbal ani generálny tajomník NATO Jaap de Hoop Scheffer, maďarský prezident László Sólyom, podpredseda českého parlamentu Jan Kasal, ministri obrany z Česka a Maďarska Karel Kühnl a Ferenc Juhász aj mnoho ďalších hostí. Medzi nimi napríklad aj Géza Rohály, starosta severomaďarskej obce Hejce, neďaleko ktorej lietadlo s našimi vojakmi havarovalo.

KAMARÁTI V ZBRANI

Veliteľ pozemných síl generálmajor Milan Maxim precíteným hlasom v krátkosti predstavil každú obeť. S výnimkou pár vojakov, všetci pred odchodom do misie

patrili práve k útvarom pozemných síl. S niektorými sa poznal osobne. Pochádzali z celej našej republiky. Od Skalice na západe Slovenska až po Kráľovský Chlmec na juhovýchode.

Pri pohľade na 42 truhel prikrýtych slovenskými štátnymi zástavami sa neubránili slzám ani českí vojaci, ktorí spoločne s našimi pol roka pôsobili v misii KFOR v Kosove.

„Boli sme si viac ako kamaráti. Dnes sa cítim, ako by mi odišiel niekto z rodiny,“ s pohnutím v hlase nám povedal podplukovník Roman Liskovský. „Privítanie na letisku v Prahe sa zmenilo na našu prvú smútočnú poctu slovenským kamarátom,“ smutne spomenul nadporučík

Martin Havlíček. Český minister obrany Karel Kühnl udelil slovenským vojakom, ktorí zahynuli, Záslužný kríž in memoriam.

Za celú alianciu vyjadril spoluúčasť na smútku generálny tajomník Jaap de Hoop Scheffer. Okrem iného povedal: „Dnes je pre nás veľmi smutný deň. Smrť mladých, nádejných ľudí je nesmiernou ranou i pre celú alianciu, ktorá je jednou veľkou rodinou. Toto nešťastie nás pripravilo o mužov a ženy, ktorí slúžili v mene mieru a preukázali svoje odhodlanie a odvahu chrániť životy iných. Sami pritom zaplatili daň najvyššiu.“

S mŕtvymi vojakmi sa rozlúčil aj náčelník Generálneho štábu OS SR generálporučík Lubomír Bulík. Ale azda naj-

viac emócií v hale vyvolali slová ministra obrany Juraja Lišku (celý príhovor ministra uverejňujeme na str. 6).

SPOLOČNÝ OTČENÁŠ

Za obete sa pomodlili a rozlúčili s nimi ordinár Ozbrojených síl a ozbrojených zborov SR Mons. František Rábek a vojenský kňazi. Pre nich bola táto rozlúčka o to smutnejšia, že sa lúčili so svojím kolegom a priateľom, generálnym vikárom podplukovníkom Michalom Štangom. Spoločne s terajším kaplánom kontingentu KFOR v Kosove plukovníkom Markom Trochanom sa prítomným prihovorili slovami evanjelia. Potom sa celá hala i ľudia na priestranstve pred ňou spolu pomodlili

Otčenáš. So zosnulými sa rozlúčil riaditeľ Úradu vojenských duchovných plukovník Tomáš Semko a športovou halou zaznela v podaní zboru gréckokatolíckych bohoslovcov z prešovského seminára krásna zádušná pieseň Večná pamiatka...

Keď v hale zahrala vojenská hudba štátnu hymnu, zvonku sa ozývali salvy samohybných delostreleckých húfníc Dana z michalovského zmiešaného delostreleckého oddielu na počesť obetí. Počas kondolencií znela pieseň slovenských vojakov Vtáci raja, či ako si ju oni sami nazvali Letíme domov...

Jozef ŽIAK

Foto Michal BURZA

Prvého pochovali veliteľa

Po spoločnej rozlúčke v prešovskej športovej hale pohrebné vozidlá rozviezli truhly s pozostalými po celom Slovensku. Pohreby sa uskutočnili v ten štvrtok

a nasledujúce dni - od Bratislavy cez Trnavu, Sereď, Trenčín, Martin, Hnilčik, Rožňavu, Košice, Trebišov až po Čiernu nad Tisou.

Ako prvého pochovali ešte vo štvrtok (26.1.) popoludní na prešovskom cintoríne veliteľa kontingentu podplukovníka Ľuboša Balucha.

Rozlúčiť sa s ním prišli jeho kolegovia z prešovskej mechanizovanej brigády, kde podplukovník Balucha v poslednom období pôsobil ako náčelník štábu. Jeho pamiatke sa poklonil aj generálmajor Milan Maxim a mnohí hostia. Podplukovník Balucha začínal po absolvovaní štúdia vo Vyškove v humenskom tankovom pluku, neskôr pracoval v rôznych funkciách vo vtedajšom prešovskom zväzku, v trenčianskom veliteľstve pozemných síl a znova v prešovskej brigáde. Práve z tejto brigády v poslednom období odchádzali vojaci do mierovej misie v Kosove. Podplukovník Balucha sa podieľal na ich príprave. Keď prebrali misiu v Kosove od nášho prvého profesionálneho útvaru martinského práporu okamžitej reakcie príslušníci trebišovského mechanizovaného práporu, živo diskutoval o tom, čo treba urobiť, aby z našej slovenskej strany neklesla úroveň misie. Snažil sa zabezpečiť, aby vojaci z jeho brigády odchádzali čo najlepšie pripravení. Nakoniec aj sám s nimi odišiel na Balkán...

Mons. František Rábek, ktorý ho odprevádzal na poslednej ceste, okrem iného spomenul aj starostlivosť zosnulého o duchovný život príslušníkov misie KFOR v Kosove.

Veterán v modrom barete

Keď sme sa pred rokom stretli v nitrianskej výcvikovej základni mierových síl pri záverečnej príprave vojakov, ktorí odchádzali na Cyprus a Golany, plukovník Štefan Ivan s trochou zveličenia vyhlásil, že je asi najstarší ženista v tejto armáde. Ako veliteľ základne mal čo odovzdať vojakom odchádzajúcim do zahraničných misií. Mal bohaté skúsenosti z pôsobenia na Balkáne. Či už v misii UNPROFOR či KFOR.

Dlhé roky pôsobil v sereďských ženijných útvaroch, v poslednom období jeho poznatky nachádzali uplatnenie na generálnom štábe, kde pracoval ako zástupca Centra riadenia operácií. S cieľom poradiť a pomôcť išiel aj na pôvodne týždňovú cestu do Kosova...

Vážil si ľudí a snažil sa, aby sa nezabudlo na to, čo urobili. Aj preto ešte ako veliteľ nitrianskej základne inicioval výstavbu Pamätníka slovenským vojakom, ktorí zahynuli v zahraničných misiách a nevrátili sa domov. Keď pred rokom odhaloval tento pamätník spolu s generálnym vikárom podplukovníkom Michalom Štangom, nemohol tušiť, že raz sa tam ocitnú aj ich mená!

Na toto všetko i na mnohé spoločne prežité chvíle si spomenuli pri jeho poslednej rozlúčke na cintoríne v Sereďi jeho kamaráti ženisti, náčelník Centra riadenia operácií plukovník Ondřej Novosad, ktorý podľa vlastných slov zbieral prvé skúsenosti po príchode do Sereď práve pod

vedením plukovníka Štefana Ivana, ale aj náčelník generálneho štábu Ozbrojených síl SR generálporučik Ľubomír Bulík.

Stranu pripravil **Jozef ŽIAK**

Zázrak a šťastie

K najmladším dôstojníkom v misii KFOR patrili finančný dôstojník nadporučík Martin Farkaš (na fotografii hore s Růženu Kotzianovou, pracovníčkou ekonomickej služby českého kontingentu), ktorý prišiel do Kosova z posádky Levice.

„Po vysokej vojenskej škole som asi mesiac slúžil v Trenčíne, no od októbra 2003 sú mojou posádkou Levice,“ konštatoval rodený Popradčan pri našom stretnutí počas vlaňajšieho leta. Hýril dobrou náladou, zdravým sebedovomím. Martina pôvodne prijali na tri vysoké školy. Najmä pre finančnú únosnosť si vybral vojenskú. Zavážilo aj to, že dôstojníkom bol i strýko. Kosovo bolo pre neho prvou misiou.

„Na útvere som mal ako finančák na starosti tri stovky ľudí. Tu ich je necelá stovka, ale na všetko som sám, kým doma mi pomáhali dve kolegyně,“ zdôveroval sa nám mladý dôstojník v kancelárii, o ktorú sa delil s českými kolegami. Zodpovednosť za stovky finančných transakcií prijať vedel a kolená sa mu z nej netriasli. Veľmi dobre hodnotil aj

spoluprácu v rámci nášho veliteľstva i medzinárodných štruktúr. „Ludia sú tu akísi uvoľnenejší a ústretovejší,“ konštatoval Martin Farkaš, na ktorého doma čakala mladá manželka. Martin Farkaš je jediný, čo haváriu slovenského lietadla prežil. Maďarská zdravotníčka našla v jeho dokladoch vylišaný štvorlístok...

Celé Slovensko držalo palce statočnému vojakovi, ktorý napriek evidentnému šoku stihol bezprostredne po havárii mobilom nakontaktovať manželku a informovať o tragédii. Potom ho šokovaného našiel miestny poľovník, ako sedí na kuse plechu a po príchode záchranárov ho vozidlo maďarskej zdravotnej služby previezlo do košickej nemocnice L. Pasteura. Silný organizmus a vôľa žiť po nevyhnutných medicínskych zákrokoch a liečbe vrátili Martina Farkaša príbuzným. Ani nie po štyroch dňoch bol k dispozícii vyšetrovateľom havárie. Svetová tlač písala o Martinovi Farkašovi, že sa stal zázrak...

Zbohom, pán doktor

Plukovník MUDr. Martin Haber pre decembrovú OBRANU povedal: „Toto je Sekirača. Cieľ našej cesty. Sem chodíme ošetrovať starých ľudí. Mladí odišli za prácou do Srbska. Tí, čo zostali, žijú na samotách. Že je tu nádherná príroda?! Chodíme sem radi nielen kvôli prírode, ale aj preto, že sa tu cítíme užitoční. Títo ľudia potrebujú našu pomoc.“

MUDr. Martin Haber bol profesionálne aj ľudsky osobnosť, na ktorú sa nezabúda. V Košiciach mu 27. januára prišlo povedať posledné zbohom stovky Košičanov. Na dialku mu ho povedali aj všetci jeho pacienti a priatelia z Kosova.

(pv)

Foto Michal BURZA

Vytvoril vojenskú farnosť

Farský kostol sv. Alžbety vo Zvolene sa 27. januára stal miestom poslednej rozlúčky s tragicky zosnulým generálnym vikárom Ordinariátu OS a OZ SR pplk. Mons. ThLic. Michalom Štangom.

Za účasti veliteľa Vzdušných síl SR brig. gen. Juraja Baránka, najbližšej rodiny a veriacich zo Zvolena sa s ním rozlúčili vojenský ordinár Mons. František Rábek, banskobystrický biskupi Mons. Rudolf Baláž a Mons. Tomáš Galis a viac ako stovka vojenských, policajných, väzenských a civilných diecéznych a rehoľných kňazov, spolužiakov a spolubratov.

Ordinár vyzdvihol prínos Michala Štanga pre duchovnú službu vo vzdušných silách, najmä vo Zvolene, kde vytvoril vojenskú farnosť sv. Michala archanjela, vybudoval vojenskú kaplnku na Veliteľstve vzdušných síl a zriadil pastoračnú miestnosť na sídlisku Podborová. Vyjadril nádej, že pastoračné centrum vo Zvolene bude vybudované a pomenované po Mons. Michalovi Štangovi.

Pohrebne obrady v jeho rodisku v Hnilčíku vykonal Mons. Rábek spolu so spišským pomocným biskupom Mons. Štefanom Sečkom a množstvom ordinariátnych aj civilných kňazov. Dekan, vojenský kaplán, kamarát, kolega, futbalista a duchovný otec zostane navždy v srdciach každého, kto sa s ním stretol, kto ho spoznal.

Text a foto Tibor UJLACKÝ

Žil pre rodinu a letectvo

Dva zrolované listy od najbližších previazané smútočnou stužkou, vrtulka z leteckého modelu a časopis o počítačoch - to boli posledné predmety, ktoré príbuzní spolu so slzami položili na veko rakvy svojho milovaného kapitána Tomáša Žipaja. Vyjadrovali to, pre čo tento ani nie 31-ročný letecký inžinier žil.

„Tomáš miloval letectvo a všetko, čo s ním súvisí. Okrem zamestnania mu venoval aj veľa z voľného času. Ešte počas vysokej školy vyhrával letecko-modelárske súťaže a v tejto záľube pokračoval doteraz,“ povedal nám 28. januára na cintoríne v Poprade pred vojenským pohrebom kapitána Tomáša Žipaja jeho kolega z Leteckej základne v Kuchyni poručík Rastislav Fedorčák.

„Mal veľmi rád svoju rodinu, vždy bol optimistický, veselý. Asi pred rokom mi oznámil, že začal ako palubný inžinier lietať do Kosova. Keď som sa ho spýtal, či to nie je nebezpečné, len sa pousmial a mávol rukou...“ s dojatím nám o svojom synovcovi spomenul Libor Mišák.

Kapitán Tomáš Žipaj, rodák z Popradu, žil s manželkou a malou dcérkou vo Veľkých Kostolnoch. Kúpili si tam domček, tešili sa zo života a Tomáš odtiaľ dochádzal do služby k svojej dopravnej letke. Keď ho náčelník štábu Veliteľstva vzdušných síl plukovník Stanislav Štulrajter a desiatky ďalších kolegov odprevádzali spolu s príbuznými k miestu jeho posledného odpočinku, nad hlavami všetkých sa ozval hluk dopravného lietadla, pristávajúceho na neďalekom popradskom letisku...

(pv)

Leteli sme 15 minút za nimi

Kapitánom druhého lietadla, ktoré v ten osudný 19. január prevážalo materiál a vojakov z misie KFOR do vlasti, bol podplukovník Jozef Solmoši. Jeho An-26 bol vždy približne 15 minút za An-24. Čo zostalo skúsenému pilotovi z tohto dňa v pamäti?

„Ráno sme leteli z Malaciek do Košíc. Tesne popoludní sme odleteli z košického letiska do Prištiny. Vždy bolo vpredu An-24 a my za ním. V Prištine sme mali čas na natankovanie lietadla a naloženie materiálu. Po dohode s kapitánom Norbertom Kumančíkom sme zobrali do nášho lietadla 12 vojakov. Teda taký počet, koľko bolo voľných sedačiek. Ako prvá spustila motory kapitánova andula. Vtedy stála zhruba 100 metrov od nás. Narolovala na dráhu a odštartovala. My sme spúšťali motory. Andula pred nami bez problémov nabrala letovú hladinu 180. Podobne ako my o niečo neskôr. Leteli sme a v priebehu letu sme v rádiu počúvali, ako si našich kolegov postupne preberajú jednotlivé strediská riadenia letu. Od Prištiny cez Skopje, Sofiu, Bukurešť až po Budapešť. Neskôr, keď sme leteli na sever, sme museli znížiť v dôsledku silného protivetra traťovú rýchlosť na 300 kilometrov za hodinu. Let sa tým trochu predlžil, ale nevyzeralo to na nejaké problémy.

Ako posledné hlásenie od kolegov sme zaregistrovali, že im Budapešť povolila prechod na Košice. Približne o pätnásť minút sme podobné povolenie dostali aj my. Keď sme An-24 posledný raz počuli, boli sme niekde na hranici Rumunska a Maďarska. V klesaní nám odrazu košický riadiaci roztrášeným hlasom oznámil, že asi 15 míľ od letiska stratil radarový a rádiový kontakt s An-24 a pokúsi sa nás nasmerovať na ono miesto. Spočiatku sme sa pozerali skôr okolo seba, vo vzdušnom priestore, či neuvidíme lietadlo. Hovorili sme si, že niekedy radarový kontakt vypadne. Skúšali sme im volať, ale márne. Potom druhý pilot major Dušan Vavro, ktorý sedel na pravej strane, zvolal: Chalani, ale tam predsa nemôže byť podľa mapy žiadna dedina! Boli to plamene, ktoré on ako prvý spolu s radiatom kapitánom Ľubošom Hájkom objavili. Košický riadiaci nám potvrdil, že približne tam stratili kontakt s An-24.

V kabíne nastala stiesnená atmosféra. Veď tam dolu boli naši kolegovia. V hlavách sa nám všeličo preháňalo, ale my sme museli v prvom rade bezpečne doviezť ľudí a náklad domov. Pristáli sme. Vojaci vystúpili, vyložili materiál a stále čakali, kde sa objaví An-24 s ich kolegami. Zatiaľ sme im nič nehovorili. Z veže sme sa dozvedeli, že cestujúci, ktorý prežil (npor. Farkaš), oznámil haváriu. Tie minúty, odkedy sme uvideli plamene až po pristátie a zistenie, že sa naozaj stala katastrofa, pri ktorej zahynuli naši druhovia a priatelia, boli pre mňa a pre celú našu osádku asi najdlhšie v živote,“ so smutným pohľadom na mapu s miestom tragédie ukončil svoje rozprávanie podplukovník Jozef Solmoši.

Jozef ŽIAK

Foto Vladislav VAVRINEC

Ako 48-ročný patril k našim najskúsenejším vojakom v Kosove rotný Vojtech Merašický (v KFOR práve vydáva materiál). Tento Trebišovčan po dvojročnej základnej vojenskej službe v Sokolove pracoval päť rokov doma v Agrozete. Potom sa rozhodol vstúpiť do armády ako profesionál. Ak by sa zdalo, že na hodnosť rotný je v armáde prídlho, treba povedať, že už bol praporečik. V dôsledku znižovania počtov sa však musel rozhodnúť - alebo prijať nižšiu hodnosť, alebo odísť z armády. Rozhodol sa podobne ako pred skoro desiatimi rokmi. Vtedy stál tiež pred otázkou: odísť do civilu, alebo si dorobiť maturitu. „Dva roky som chodil v pondelok, streda a piatok od druhej do šiestej do školy, až som napokon získal strojársku maturitu. Ja som maturoval na priemyslovke v streda a najstaršia dcéra maturovala na gymnáziu v piatok,“ usmial sa pri našom stretnutí otec troch dievčat.

Vojto Merašický na misii už bol. Od marca 2003 do septembra 2004 slúžil v misii UNFICYP na Cypre. „Vtedy sa ešte chodilo z Trebišova na misie veľmi málo, a tak som bol hrdý, že vybrali práve mňa. Je síce pravda, že na Cypre je situácia už roky vcelku pokojná, ale služba bola náročná aj tam. Okrem toho - ak ste mali celý život vedľa seba ako oporu

manželku s rodinou a až v tomto veku ste po prvý raz sám, psychika pracuje. Našťastie, hoci som sa vtedy domov prvykrát pozrel až po deviatich mesiacoch, mám veľmi šikovnú manželku, ktorá dokázala viesť domácnosť úplne perfektne.“

Slovenskí vojaci zabezpečujú v Kosove ozbrojené hliadkovanie v mestách a dedinách, robia cestné kontroly s cieľom vyhľadávať drogy a zbrane, podieľajú sa na sprevádzaní autobusov so srbskými cestujúcimi a podobne. Je to naozaj náročná služba. Všetci sa tešili, že po návrate do tábora v Šajkovaci pre nich fungoval kompletný servis tak, ako treba. Okrem iných sa totiž mohli spoľahnúť na svojho výkonného praporečika, „starého“ dobráka Vojta Merašického. Veľa vojakov prichádzalo do jeho ubytovacieho kontajnera po potrebné veci aj po večeri. Rotný Merašický potom ešte vždy otváral svoj počítač a ako zvyčajne do jedenástej v noci ešte „papieroval“. Vojtech Merašický mal letieť lietadlom, ktoré havarovalo. Tesne pred odletom mu však veliteľ npor. Ján Balog povedal, aby letel druhým, kde mal aj časť materiálu, za ktorý zodpovedal. Zachránil mu tým život.

Pavol VITKO

Jedna rodina

„Všetko na tejto misii až príliš dobre klapalo. Na výcviku v Boleťiciach sa stretáva siedmy kontingent misie KFOR. Viete si predstaviť, že sa stovka vojakov čoskoro nazve jednou rodinou?“ Život obkolesený ostnatým drôtom len potvrdzuje výnimočnosť tejto partie. V kontingente sa v odlúčení od domova premieľajú dobre i zlé. Rodia sa deti, umierajú príbuzní, vedú sa rozvodové konania... Stavajú sa chalupy, prehovárajú frajerky, vychovávajú sa na diaľku deti. Chlapi a medzi nimi dve dievčatá majú po šiestich mesiacoch, a to niektorí po dvanástich, za sebou riadnu životnú aj profesionálnu skúšku.

„Všade sme chodili spolu, pracovali, chodili na kávu, smiali sa, plakali,“ spomína na atmosféru siedmeho kontingentu misie KFOR poručík Miro Selecký. A tiež na slová veliteľa podplukovníka Ľuboša Baluchu, keď odovzdával funkciu nástupcovi podplukovníkovi Gabrielovi Kerekešovi: „To my šme mali barздо šťastie, že nam tak dobro bylo“ zaznelo spontánne v pôvabnej východniarčine.

Vo štvrtok 19. januára o 17.15 h štartuje lietadlo An – 24 z letiska v Prištine. Na palube sedí 43 ľudí. Posledný človek, ktorý ich usádza do lietadla, je poručík Selecký. Máva obom lietadlám a odchádza do 30 minút vzdialeného kempu Šajkovac. Na Slovensko letí posledná várka rotujúcich vojakov, medzi nimi veliteľ „sedmičiek“ a v neposlednom rade ľudia zodpovední za misiu v Kosove z Centra riadenia operácii GŠ OS SR. Cestujúcich určite upokojovala aj prítomnosť generálneho vikára. V kempe si práve nový domov hľadá čerstvá ôsma rotácia, prvé kroky podniká nový veliteľ.

O 19.30 h letoví dispečeri strácajú s lietadlom radarový kontakt. Druhé dopravné lietadlo An – 26 hlási veľký oheň na vrchole hory...

Deviati členovia siedmej rotácie, ktorí zostali v Kosove na ďalších šesť mesiacov, sa o smrti kolegov dozvedajú postupne: nadporučík Peter Sudimák má za sebou prvé dni v úlohe personalistu, keď dostane úlohu spísať krvné

skupiny pasažierov An-24. Patroly v teréne zasiahli sms-ky príbuzných. Vojak Roman Kuřka vypovedá o bezmocnosti: „Dozvedel som sa to na základni. Vyzvolával som kolegu, ktorý sedel v tom lietadle. Počul som, že mobil zvoní. Nikto mi ho nezdvihol. Stále som vyzváňal, čo sa deje a začal som tušiť, že je zle. Napriek tomu som stále zvonil. Vo viere, že keď tam sú záchranári, nájdu ho podľa zvonenia mobilu. V noci okolo druhej už mobil nezvonil. Bola to ťažká noc!“

Ráno o ôsmej vyvrátil veliteľ 8. slovoncu pplk. Gabriel Kerekeš akúkoľvek nádej. Prežil len Martin.

SRBI V OBILIČI

Správa o zrútenom lietadle šokuje celý svet. Na Slovensku aj tých, ktorí vôbec netušili, že KFOR existuje. Rovnako zúfali sú aj srbskí obyvatelia kosovských miest, ktorým jednotky KFOR umožňujú prežiť vo vlastných domovoch.

Žltá budova je v Obiliči pojem. Vyhnanstvo vo vlastnom dome trpí len šesť srbských rodín. Detské ihrisko je prázdne. Z prasknutého potrubia za rozbitými oknami z vytekajúcej vody vznikla ľadová jaskyňa. Akoby boli domy obývané len čiernymi havranmi. Pod oknami patroluje aligátor a v ňom dvaja vojaci. Strážia ticho. Spoza záclon v obývaných izbách občas vykukne tvár, ktorá sa chce uistiť, že tam vojaci stále sú.

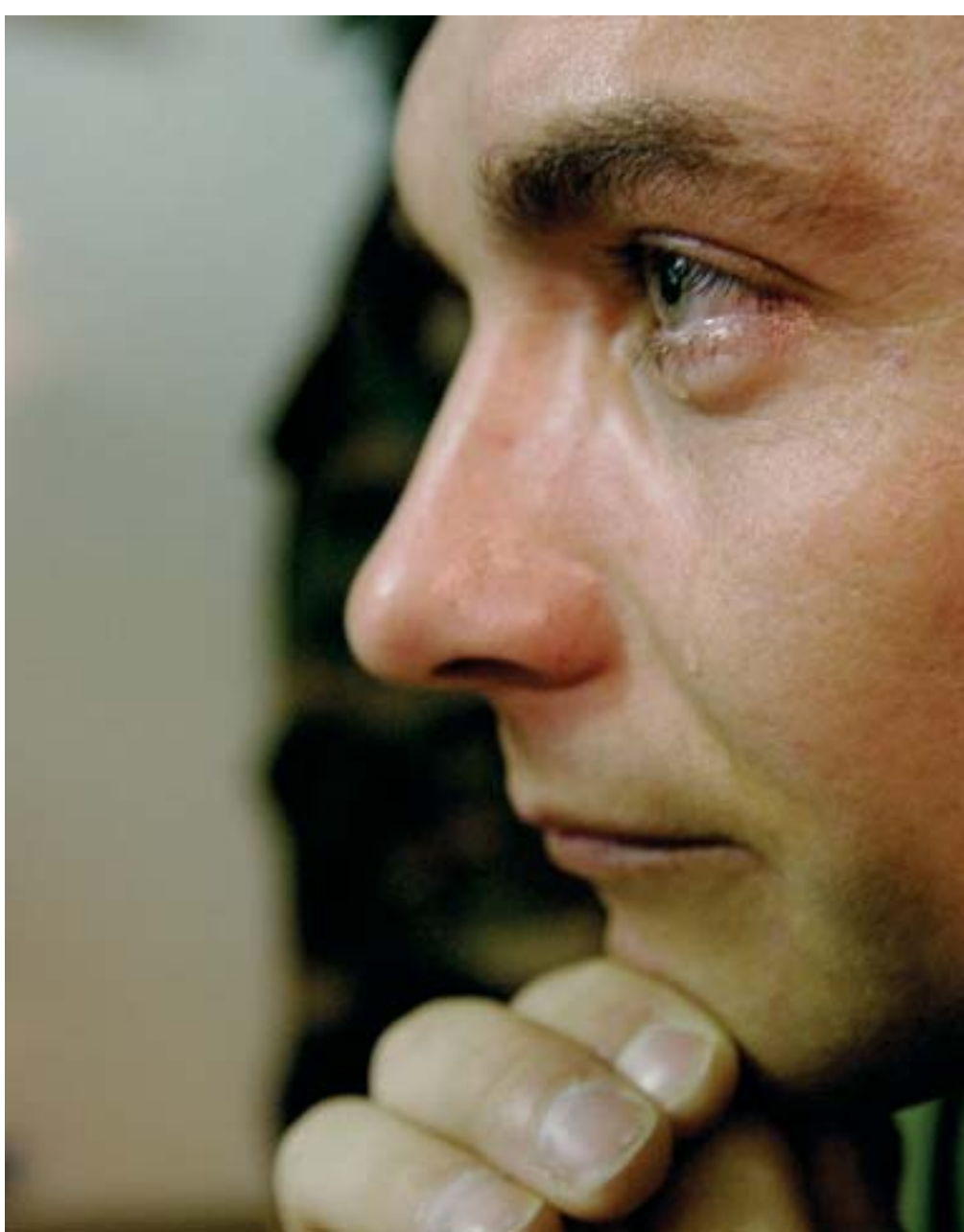
„Sme smutní, tak veľmi ako ich otcovia a mamy. Sú to predsa ľudia, čo stáli pred našimi dverami 24 hodín denne, strážiac nás. Je nám veľmi ľúto, čo sa im stalo,“ vraví Rada, riaditeľka srbskej školy, do ktorej pred vojnou chodilo osemsto detí, dnes pätnásť. Byt v Žltom dome odmietla so svojou rodinou opustiť.

„Boli to pekní, silní ľudia, skutoční športovci. Hnevám sa na Boha, že si ich zobral. Veľa pre nás znamenali. Sme im za to vďační!“ Matka štyroch detí nezaváha nad odkazom pre príbuzných obetí nešťastia: „Chcela by som, aby sa zomkli v rodinách, aby boli rozumní a nie smutní. Ľudí takáto udalosť zraní zvnútra, musia však zostať silní a udržiavať sa pri živote.“

SRBI NA SEKIRAČI

Terénna sanitka sa prediera závejmi do kopcov pripomínajúcich myjavské kopanice. Prvýkrát v nej nesedi doktor plukovník Martin Haber. Vážený slovenský psychiater slúžil v Kosove ako všeobecný lekár. Pred týždňom sa tu lúčil a sľuboval, že sem príde na dovolenku.

Pre lazovníkov bol jediným spojením so svetom, jediným spriaznencom v okolí. Starosta Sekirače Rasa Petrovič už o nešťastí vie: „Mal som pocit, ako keby sme sa poznali sto rokov, bol to môj priateľ,“ - rozpadáva sa mu hlas a ukazuje na lavičku, kde spolu sedávali: „Posedeli sme, popíjali kávu...Veľmi chcem pozdraviť jeho rodinu a jeho najbližších“. (Starosta na fotografii vľavo po tragédii a vpravo dole s plk. Haberom, ktorého fotografia pri pomoci domácim obyvateľom je aj na nasledujúcej strane.)

Štyridsaťročný sused Filip ukazuje na zranenú nohu. Doktor Haber ho s ňou odviezol až do francúzskej nemocnice! Jednoduchý Filip nevie stráviť správu, že jeho doktor je mŕtvy: „Gospodin, a zavolali ste im vysielačkou, čo sa stalo? Veď koľko rokov tu už pracujú, chodia sem na lazy a nikdy nemali žiadny problém - až doteraz. Doktor Martin plakal, keď sa lúčil. Čo prišiel KFOR, nebolo tu lepšieho doktora. A ako on nebol v Kosove ani jeden!“

IBRAHIM RUGOVA

Vo vnímaní nešťastia niet v Kosove rozdielu. Dotknutí smrťou slovenských vojakov sa cítia aj kosovski Albánci. Všetky sobotňajšie vydania kosovských denníkov prinášajú správu o nešťastí vracajúcej sa rotácie Slovákov. Kosovský prezident Dr. Ibrahim Rugova v nej vyjadruje slová vďaky a spolupatričnosti: „Slovenskí vojaci, ktorí slúžili v misii KFOR, slúžili mieru a demokracii.“ V kondolencii prezidentovi SR adresuje slová aj príbuzným obetí: „Prosím, aby ste odovzdali rodinám prejavy našej najhlbšej sústrasti, pretože stratili svojich najdrahších, ktorí slúžili svojej vlasti dočasne v rámci KFOR.“

Veliteľovi KFOR patria skôr slová nádeje: „Pevne verím, že KFOR bude naďalej obľúbený a rešpektovaný občanmi Kosova pre prácu, ktorú robí v našej krajine. Budeme stále vďační za neúnavnú snahu a za obeť každého vojaka, ktorý bol v službách mieru a demokracie v našej krajine!“

ČEŠŤ VAŠEJ PAMIATKE

19. JANUÁR 2006

srdci takých vysiatych, akí v skutočnosti boli. A ne-
nájdem kúsok úľavy, pokiaľ sa s nimi nerozlúčim.“

CESTA NA SLOVENSKO

„Na ten pohreb sa dostanem, aj keby som mal ísť pešo.“ Kapitán Štefan Schön nenechá dopustiť na svojich kolegov dôstojníkov: „Pre každého to bola druhá univerzita. Videl som, ako rásli vedomostne aj ľudsky. Ako nič zo začiatku nevedeli a ku koncu vedeli všetko, čo bolo treba. Prišli ako mladí poručíci, čo nevedeli, čo chcú a ku koncu ťahali rotu...“

Peter Sudimák si zhlboka vydýchne, keď aj s ôsmimi kolegami konečne sedí v aute smerujúcom do Prešova: „Sme vojaci, ale i ľudia, ktorí cítia. Aj to treba pochopiť. Prvé dni sú hrozne ťažké. Nejde len o plnenie úloh. Nedá sa všetko robiť na rozkaz. My, čo sme zostali zo sedmičky, stále spomíname a trápi nás to. Treba nám dať vydýchnuť...“ Príliš podpory k ceste na Slovensko totiž od armády necítili. Paradoxne už v tejto situácii prišlo na slová mŕtveho veliteľa: „Chlapi, odporučil som vás, pomôžte im tu...“

POSLEDNÁ ROZLÚČKA

Štvrtkové ráno v Prešove je zlý sen. Zoči-voči kolegom, ktorí prežili, státie v pozore pri rakvách tých, ktorí sa už neprebudia. Mysleť ulieta do spomienok, k zážitkom. Niektorí ešte zájdu na súkromné pohreby. Príliš veľa malých detí, snúbeníc, rodičov, čo pochovávali svoje deti. Vykúpenie paradoxne vyvolá vojenský rozkaz: „Treba sa vrátiť na základňu Šajkovac, do soboty 24.00“. Opäť konkrétna reč známych veličín. Deväti zo siedmej rotácie, ktorí pokračujú v misii v Kosove, nastupujú do áut. Nevracajú sa kvôli rozkazu a povinnosti poslúchať, ale kvôli odkazu veliteľa podplukovníka Baluchu, ktorý im posledné dni opakoval: „Chlapi a robte poriadne, nieže mi spravíte hanbu!“

Šťastné sedmičky. Ich hymnou bola pieseň „Pár dní zvládneš“ od skupiny Desmod. A oni to zvládli...

Text **Lenka CHOVANEC** a **Michal BURZA**
Foto **Michal BURZA**

V piatok podvečer na schodoch pred budovou divadla v Prishtine si kosovský ľud a vojaci TMK spontánne uctievajú pamiatku zosnulých obetí leteckej nehody. Netušia ešte, že sviečky na tomto mieste budú nasledujúci deň horieť znovu.

V sobotu zomiera Dr. Ibrahim Rugova na následky ťažkej choroby. Tisíce ľudí zapalujú sviečky na znak úcty a pamiatky svojho zosnulého prezidenta. Jeho slová adresované vojakom KFOR naberajú nový, univerzálnejší rozmer a stávajú sa mementom pre celé medzinárodné spoločenstvo.

ŠŤASTNÉ SEDMIČKY

Vojaci 7. slovenského kontingentu misie KFOR reakcie sveta naokolo veľmi nevnímajú. (foto na predchádzajúcej strane - desiatnik Peter Lukáč).

Nevedia sa zmieriť s faktom, že sa sedmičková partia už nikdy komplet nestretne. Kde sa stala chyba, koho je to vina a prečo práve oni? Nadporučík Peter Sudimák neveriaco krúti hlavou: „Táto partia si pomáhala, ako sa len dalo. Neviem sa s tým vyrovnat. Bola to úžasná partia ľudí. Býval som na izbe s Martinom Farkašom, ktorý prežil. Nikdy v živote som sa toľko nenasmial, ako s ním. Veliteľ podplukovník Balucha,....to bol človek na správnom mieste. Človek, ktorý mal srdce a ľudský prístup. Bolo mi ctou byť s nimi a budú mi veľmi chýbať. Nechám si ich v

Zmení sa čata

Slovensko sa pravdepodobne vo väčšej miere zapojí do výcviku irackých bezpečnostných síl, nebude však navyšovať počet svojich vojakov v tejto krajine. Počas neočakávanej návštevy slovenskej ženijnej jednotky v Iraku 14. januára to povedal minister obrany Juraj Liška.

Ministerstvo bude podľa neho zvažovať zmenu štruktúry jednotky. Jedna čata ženistov by sa mala zmeniť na čatu výcviku a podpory pre iracké sily. Situácia v Iraku sa podľa ministra podstatne zlepšila od jeho poslednej návštevy, ktorú absolvoval v auguste 2004.

„Z toho dôvodu môžeme sa zamýšľať nad preskupením našich síl v rámci našej misie. To znamená, nebudeme zvyšovať počet 110 príslušníkov ozbrojených síl, ale predpokladám, že zhruba jednu čatu - máme dve čaty ženistov - pretransformujeme a budeme sa zameriavať na výcvik a pomoc irackým silám tak, aby sme mohli čo najskôr z tejto krajiny čestne odísť,“ vyhlásil Liška. V súčasnosti sa podieľajú na výcviku Iračanov dvaja slovenskí inštruktori v rámci tréningovej misie NATO. Kedy by mohlo k zmenám dôjsť, minister nespresnil. Povedal len, že do najbližšej rotácie, ktorá je naplánovaná na prelom februára a marca, rezort nemieni meniť počty ani mandát jednotky.

Minister a náčelník Generálneho štábu OS SR Ľubomír Bulík si v kempe Echo pri meste Dívánjia položením venca k symbolickému krížu z pozváraných delostreleckých nábojníc uctili pamiatku troch slovenských vojakov, ktorí zahynuli 8. júna 2004 na následky mìnometného útoku. Liška sa stretol aj s predstaviteľmi mnohonárodnej divízie Stred - Juh, pod ktorej velenie patria slovenskí vojaci. Veliteľ divízie Piotr Czerwinski pochválil činnosť slovenského kontin-

gentu a je presvedčený, že naďalej si bude plniť svoje úlohy v prospech irackého ľudu. Minister hovoril aj so zástupcom veliteľa divízie Włodzimierzom Potasínskym, náčelníkom štábu divízie Jacekom Ostrowským a veliteľom ôsmej irackej divízie Ali-Othman Farhoodom. Okrem toho rokoval v Bagdade s náčelníkom štábu mnohonárodných síl v Iraku Timothy Donovanom a jeho zástupcom.

Slovenský kontingent je v Iraku od júla 2003 a je-

ho hlavnou úlohou sú odminovacie práce a likvidácia nevybuchnutej munície. Súčasťou jednotky je aj ochranná čata, ktorá má na starosti bezpečnosť ženístov pri práci. V Iraku je už piaty slovenský kontingent, mandát je obmedzený na počet 110 vojakov. Veliteľom jednotky je Ivan Pánis. Vlani v decembri sa vojaci presťahovali z tábora Charlie v meste Hilla do nového kempu v Dívánjii, čo je asi 100 km južne od predchádzajúceho pôsobiska.

Ženísti doteraz odminovali ručne vyše 184 tisíc metrov štvorcových irackého územia, mechanicky vyčistili ďalších takmer 886 tisíc metrov štvorcových. Ženíjný a pyrotechnický prieskum urobili na ploche takmer tri milióny metrov štvorcových. Zničili celkom vyše 541 ton nevybuchnutej munície.

Martin KOVALIK

Foto mjr. **Martin REMEŠ**

Vojenský čin roka 2005

Minister obrany SR Martin FEDOR vyhlásil 9. ročník ankety Vojenský čin roka. Hľadáme ľudí činu, ktorí v roku 2005 vykonali mimoriadny skutok v kategóriách:

- ZÁCHRANA ŽIVOTA** – ocenenie za obetavosť pri záchrane ľudských životov.
- POMOC VEREJNOSTI** – za likvidáciu následkov prírodných katastrof
- PRIATEĽ ARMÁDY** – ocenenie civilnej osobe za budovanie pozitívneho imidžu rezortu
- MIMORIADNA CENA** – za mimoriadne skutky a celoživotné zásluhy.

Každý z hlasujúcich bude zaradený do žrebovania o hodnotné ceny.

Uzavierka návrhov: 28. február 2006.

Adresa: Komunikačný odbor MO SR, Kutuzovova 8, 83247 Bratislava, e-mail: cinroka@mod.gov.sk

Minister obrany **Martin Fedor**

Prezident SR Ivan Gašparovič vymenoval 1. februára za člena vlády SR Martina Fedora a poveril ho vedením ministerstva obrany. Martin Fedor pracoval na MO SR od júna 2003 ako štátny tajomník. Ministrami obrany boli v tomto volebnom období Ivan Šimko a Juraj Liška.

Mgr. Martin Fedor sa narodil 4. marca 1974 v Považskej Bystrici. V rokoch 1992 - 1997 vyštudoval medzinárodné vzťahy na Univerzite Komenského v Bratislave. Štúdium ukončil ako magister politológie. V rokoch 2002 - 2003 absolvoval postgraduálne štúdium ekonomických a politických vied na Dublinskom európskom inštitúte, kde získal titul Master of Economic Science in European Economic and Public Affairs (MEconSc.). Od roku 1995 pracoval v Medzinárodnom republikánskom inštitúte (IRI) na programe budovania demokracie a demokratických inštitúcií na Slovensku. V rokoch 1996 - 1998 pôsobil v súkromnej sfére so zameraním na manažment a marketing. V priebehu rokov 1998 - 2000 bol riaditeľom kancelárie predsedu vlády SR a v rokoch 2000 - 2002 riaditeľom oddelenia medzinárodných vzťahov SDKÚ.

Je spoluzakladateľom Novej generácie - mládežníckej organizácie SDKÚ, ktorej bol do roku 2002 podpredsedom. V priebehu roku 2003 pôsobil na konzulárnom oddelení Zastupiteľského úradu SR v Dubline. Pracoval vo viacerých mimovládnych organizáciách, zaoberajúcich sa problematikou medzinárodných vzťahov a bezpečnosti. Absolvoval viacero zahraničných vzdelávacích pobytov a stáží pre oblasť medzinárodných vzťahov a bezpečnosti. Martin Fedor je slobodný. Hovorí po anglicky.

MARTIN FEDOR, MINISTER OBRANY SR, EXKLUZÍVNE PRE OBRANU **REFORMA A INTEGRÁCIA** PRIORITOU

Pán minister, je vašim zámerom do konca volebného obdobia kontinuálne pokračovať v práci svojho predchodcu, alebo máte ambíciu v niektorých oblastiach pridať na dôraz či aktivity?

Prijal som zodpovednosť za to, aby ministerstvo obrany a ozbrojené sily pokračovali v nastúpených trendoch reformy a medzinárodnej integrácie. Chcem nadviazať na prácu ministra Juraja Lišku, s ktorým sme mali dobrú spoluprácu a vzájomne sme sa doplňali. Rezort ministerstva obrany stojí pred výzvou pokračovať v doterajšom pozitívnom rozvoji. Nezabudnime, že vstup do NATO a Európskej únie bol len prvou kapitolou na ceste k plnej integrácii do politických a vojenských štruktúr oboch organizácií a naplneniu našich záujmov v novom rámci.

Ktoré úlohy považujete za najdôležitejšie?

Mojím zámerom je pokračovať v začatej práci smerujúcej k plneniu úloh ozbrojenými silami v základných oblastiach: obrana územia, medzinárodný krízový manažment a asistenčné úlohy na podporu iných zložiek v civilnom krízovom manažmente. Najaktuálnejšou prioritou pre mňa bude dôsledné vyšetrenie leteckej nehody An-24 tak, aby toto vyšetrenie bolo nezávislé a ukončené čo najskôr. Mojmimi osobnými prioritami sú dve oblasti: pokračovanie reformy ozbrojených síl načrtnutej v Dlhodobom pláne rozvoja MO SR s výhľadom do roku 2015 a dynamický rozvoj medzinárodnej dimenzie našich aktivít.

Slovensko je od nového roka nestálym členom Bezpečnostnej rady OSN. Ako to vnímate aj z pohľadu predstavitela rezortu, ktorý pre mierové misie OSN už vyše desaťrocie pripravuje stovky vojakov?

Tradícia vysielania vojakov na podporu mieru do krízových regiónov je pevne zakotvená v rezortnej praxi a kultúre. Členstvo v BR OSN je príležitosťou zúčastiť naše skúsenosti a dobré meno z mierových misií, ako aj zdôrazniť prepojenie medzi OSN a regionálnymi organizáciami ako NATO a EÚ pri efektívnom naplnení mandátu medzinárodného spoločenstva. Kreslo nestáleho člena je výzvou na intelektuálne uchopenie niektorých sekundárnych otázok slovenskej zahraničnej politiky. Bezpečnostnú agendu OSN takisto vnímam ako možnosť zvýrazniť úlohu ministerstva obrany pri formulácii bezpečnostnej politiky na Slovensku.

Vaša akceptácia v kresle ministra obrany sa zaobišla bez zbytočných prietahov či pochybností, okrem niektorých hlasov, ktorým sa máliť váš vek. Aký je váš odkaz pre nich?

Pred touto funkciou cítim rešpekt. Problematike bezpečnosti sa však venujem od svojho univerzitného štúdia. Počas niekoľkoročnej služby pre Slovenskú republiku v rezorte obrany som prijímal odborné rozhodnutia a navrhoval riešenia vo všetkých zásadných oblastiach rozvoja ministerstva a ozbrojených síl. Predsedal som Riadiacemu výboru MO SR, ktorého úlohou bolo a je riadiť proces adaptácie na

podmienky členstva v NATO a bezpečnostné hrozby 21. storočia. Osobne som inicioval viacero zásadných riešení, ktoré dnes prinášajú pozitívny efekt. Spomeniem napríklad koncepciu zabezpečenia služieb po odchode vojakov základnej služby, stanovenie realistickej a zdrojovo dostupnej politicko-vojenskej ambície SR, urýchlenie prispievania do sil rýchlej reakcie NATO, presun dôrazu na vojenské pôsobenie v prioritných regiónoch pod vedením NATO a EÚ, transformáciu podnikov a zariadení v pôsobnosti rezortu, ale aj vytvorenie užšej spolupráce medzi vojenskými a civilnými zložkami v rezorte.

Pavol VITKO, šéfredaktor
Foto **Michal BURZA**

Úsilie o plnohodnotné členstvo

Slovensko oslaví na jar roku 2006 druhé výročie vstupu do NATO a Európskej únie. Táto udalosť je úspechom aj výzvou zároveň.

Ministerstvo obrany v očakávaní zmien bezpečnostného prostredia pristúpilo k prehodeniu kľúčových strategických dokumentov Slovenskej republiky – Bezpečnostnej stratégie a Obrannej stratégie. Aktualizovali sme aj Dlhodobý plán rozvoja ministerstva obrany, ktorý teraz vychádza z Cielov sil NATO a umožňuje našim ozbrojeným silám pôsobiť v plnom spektre aktivít NATO, EÚ a OSN. Nastúpili sme cestu k plnohodnotnému členstvu. Stávame sa stabilným prispievateľom bezpečnosti a dôsledným obhajovateľom záujmov Slovenska a jeho spojencov na miestach ďaleko od nášho územia.

Slovensko stále rozširuje použiteľnosť svojich ozbrojených síl. Do roku 2010 splníme kolektívny záväzok NATO – 40% pozemných síl bude nasaditeľných a 8% priamo nasadených v zahraničných operáciách. V rámci nového balíka Cielov sil 2006 plníme požiadavky NATO na bojovú podporu a bojové zabezpečenie v súlade so záväzkom plnej nasaditeľnosti a udržateľnosti vojenskej jednotky OS SR o sile brigády.

V druhej polovici 2006 budú prvé slovenské jednotky pôsobiť v rámci síl okamžitej reakcie NATO (NATO Response Force). Z chemických prvkov sa naša účasť bude postupne rozširovať, vrcholiac v prvej polovici 2008, kedy bude do standby režimu nasadená mechanizovaná práporná skupina. V roku 2009 a 2010 budú pripravené na nasadenie dve bojové skupiny EÚ s účasťou Slovenska – jedna skupina s českými a druhá s poľskými, nemeckými, litovskými a lotyš-

skými vojakmi. Na dosiahnutie týchto cieľov sa budeme musieť vyrovnáť s otázkami zdrojov, legislatívy a verejnej podpory.

Slovensko hrá dôležitú úlohu v boji proti terorizmu. Rok 2006 bude ďalšou etapou v rámci našej úlohy vedúcej krajiny NATO pre oblasť likvidácie nevybuchnutej munície, prídre k rozvoju Centra výnimočnosti na Slovensku. Toto odborné pracovisko bude výcvikovým a skúškovým zariadením na podporu interoperability v jednej z kľúčových oblastí boja proti terorizmu. Vojenská špecializácia nám umožňuje udržať výrazný profil Slovenska a posilniť Alianciu cennými spôsobilosťami odminovania a radiačnej, chemickej a biologickej ochrany. V uvedených oblastiach sú náš personál a vybavenie na špičkovej svetovej úrovni.

Najväčší podiel na úspechu majú vždy ľudia. Slovensko má od 1. januára 2006 plne profesionálnu armádu. Počty regrutovaných vojakov sú zatiaľ uspokojivé, ale v budúcnosti si regrutácia vyžiada väčšiu pozornosť. Čo sa týka schopnosti udržať personál, robíme všetko pre to, aby sme vytvorili materiálne stimuly a stabilné profesionálne prostredie potrebné na pritiahnutie a udržanie tých najlepších. Rastie počet ľudí na pozíciách NATO a EÚ doma aj v zahraničí a rozširujeme svoju účasť v medzinárodných štáboch. V roku 2006 sa počet vojenského personálu v tejto oblasti zvýši na 170, čo v porovnaní s predchádzajúcim rokom predstavuje nárast o 50 osôb.

Slovensko vystupuje ako advokát rozširovania NATO a EÚ. Vnímame ho ako prostriedok na podporu reforiem a strategickej predvídateľnosti v Európe. Pracovali sme v

prospech pozvania Chorvátska na začatie prístupových rozhovorov s EÚ a zaslúžili sme sa o jeho úspech. Spolu so spojencami pomáhame Ukrajine splniť podmienky členstva v NATO. Už dlhšie pracujeme na tom, aby Srbsko a Čierna Hora, ale aj Bosna a Hercegovina boli pozvané do programu Partnerstvo za mier. Miesto v týchto inštitúciách posilní ich vyhliadky členstva a umožní nám lepšie ovplyvňovať reformu bezpečnostného sektora v srdci Balkánu. Slovensko pomáha aspirantom a partnerom vo sférach civilného riadenia ozbrojených síl, podpory verejnej mienky, výcviku civilného a vojenského personálu, obranného plánovania, interoperability a šandardizácie.

Dôveryhodnosť obrany sa testuje v praxi. Na rok 2006 je naplánovaných viac než 60 vojenských cvičení a rozsiahlejších aktivít. Slovenská republika formuje bezpečnostné prostredie pôsobením v 14 zahraničných operáciách a misiách. Tie kľúčové sú v regiónoch západného Balkánu, Afganistanu a Iraku. V roku 2006 sa posilní naša účasť v operáciách NATO a EÚ na Balkáne a v Afganistane. Vojenské aktivity na Balkáne sú katalyzátorom zmien v ozbrojených silách, keďže kontingenty v Kosove aj Bosne sú tvorené organickými jednotkami.

Pri nasadzovaní síl sa už v strednodobom horizonte odkloníme od ad hoc jednotiek k organickým jednotkám priamo zo štruktúry ozbrojených síl. Na jar 2006 rozšírime naše výcvikové úlohy v Iraku tak, aby sme pomohli tejto krajine vybudovať riadne bezpečnostné sily. Členstvo SR v Bezpečnostnej rade OSN v rokoch 2006–2007 nás vedie k udržaniu záväzku pod modrou vlajkou na Cypre a na Golan-ských výšinách. Na Golanoch sa chceme pričiniť o to, aby Chorvátsko rozšírilo svoj príspevok do operácie UNDOF a posilnilo tým svoj medzinárodný profil.

K budúcnosti NATO a EÚ treba pristupovať veľmi pragmaticky – bezpečnostné hrozby pretrvávajú a naše prostriedky sú obmedzené. K ich využitiu musíme pristupovať rozumne. Zároveň potrebujeme neustále rozširovať použiteľnosť našich aktivít. Slovensko sa zaviazalo uskutočniť kvantový skok v nasaditeľnosti síl, úspešne ich na využitie viacerými organizáciami a cvičiť ich podľa rovnakých štandardov. Naše nasadenie v Bosne spadá pod velenie Európskej únie s využitím istých dôležitých prostriedkov NATO. Dohoda Berlín plus, ktorá reguluje použitie zdrojov v týchto situáciách, má svoje opodstatnenie, ale nesmie brániť rozvoju vzťahov medzi NATO a EÚ.

Použiteľnosť sa nesmie obmedzovať len na vojsko, ale musí zahŕňať aj politické inštitúcie. Aj v riešení politických otázok musí rozum zostať na prvom mieste. Nemáme priestor na duplicitu a plytvanie zdrojmi, vrátane našej politickej dôveryhodnosti. Európska únia sa posúva k obrane, preto sa musí učiť a čerpať z NATO. NATO sa civilizuje, preto sa musí učiť a čerpať z Európskej únie.

Naša budúcnosť – jednotlivo a spoločne – je euroatlantická. Slovensko aspiruje na plnohodnotné členstvo v plnohodnotnom spoločenstve. Vieme, o čo bojujeme.

Martin FEDOR

minister obrany SR

Foto **Vladislav VAVRINEC**

VÝZNAMNÉ ZMENY V OBRANNEJ LEGISLATÍVE

V oblasti obrannej legislatívy došlo od 1. januára 2006 k významným zmenám. Národná rada SR schválila balík tzv. „vojenských zákonov“, ktoré vytvorili právny základ pre dosiahnutie plnej profesionalizácie ozbrojených síl SR a taktiež sa významným spôsobom dotýkajú všetkých občanov SR. Poukážeme na hlavné zmeny.

Vychádzajúc z čl. 25 ods. 1 Ústavy SR, podľa ktorého je obrana SR povinnosťou a vecou cti občanov a rozsah brannej povinnosti má byť ustanovený zákonom, bolo nevyhnutné v nadväznosti na ukončený proces profesionalizácie OS SR k 31. decembru 2005 novelizovať ústavný zákon č. 227/2002 o bezpečnosti štátu v čase vojny, vojnového stavu, výnimočného stavu a núdzového stavu. Tento ústavný zákon je určujúcim aj pre právnu úpravu obsiahnutú v ďalších právnych predpisoch pre oblasť obrany a bezpečnosti štátu. Okrem uvedeného boli prijaté tieto dva nové zákony:

- a) Zákon č. 570/2005 Z. o brannej povinnosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov,
- b) Zákon č. 569/2005 Z. z. o alternatívnej službe v čase vojny a vojnového stavu;

HLAVNÉ ZMENY V TÝCHTO ZÁKONOCH:

1) Ústavný zákon č. 227/2002 Z. z. o bezpečnosti štátu v čase vojny, vojnového stavu, výnimočného stavu a núdzového stavu v znení neskorších predpisov.

V čl. 1 ods. 6 je definované, že ozbrojené sily SR tvoria

profesionálni vojaci, vojaci v zálohe povolani na výkon odbornej prípravy a v čase vojny, vojnového stavu, výnimočného stavu a núdzového stavu aj vojaci v zálohe povolani na výkon mimoriadnej služby. Oproti pôvodnému zneniu bolo nevyhnutné z textu vypustiť ustanovenia o vojakoch prípravnej služby, ale predovšetkým o vojakoch povinnej vojenskej služby.

V čl. 2 ods. 4 č a čl. 3 ods. 4 je znenie, že v čase vojny a v čase vojnového stavu môže prezident SR na návrh vlády SR nariadiť výkon mimoriadnej služby profesionálnym vojakom a vojakom v zálohe povolaným na výkon odbornej prípravy; povolať na výkon mimoriadnej služby vojakov v zálohe a registrovaných občanov, ktorí sú na základe odvodného konania odvedení; povolať na výkon alternatívnej služby registrovaných občanov a vojakov v zálohe, ktorí v stave bezpečnosti odopreli výkon mimoriadnej služby; nariadiť čiastočnú alebo všeobecnú mobilizáciu ozbrojených síl SR. Z pôvodného textu boli vypustené ustanovenia, ktoré sa týkali vojakov prípravnej služby a vojakov povinnej vojenskej služby. Namiesto tejto kategórie osôb bola doplnená kategória registrovaných občanov. V čase vojny a vojnového stavu možno povolať občanov, ktorým vyplýva povinnosť výkonu alternatívnej služby a v stave bezpečnosti odopreli výkon mimoriadnej služby. Občania, ktorým z osobitného zákona vyplýva branná povinnosť, môžu odmietnuť jej vykonanie iba v stave bezpečnosti, avšak nie v čase, keď je už vyhlásená krízová situácia (vojna, vojnový stav, výnimočný stav alebo núdzový stav).

V čl. 4 ods. 5 a v čl. 5 ods. 4 sa uvádza, že v čase výnimočného stavu a núdzového stavu môže prezident na návrh vlády nariadiť výkon mimoriadnej služby profesionálnym vojakom, vojakom v zálohe povolaným na výkon odbornej prípravy a povolať na výkon mimoriadnej služby vojakov v zálohe. V porovnaní s pôvodným znením boli z textu vypustené ustanovenia o vojakoch prípravnej služby a o vojakoch povinnej vojenskej služby.

2) Zákon č. 570/2005 Z. o brannej povinnosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

Branná povinnosť je povinnosť podrobiť sa odvodu a vykonať mimoriadnu službu alebo alternatívnu službu. V čase vojny a vojnového stavu je občan povinný podrobiť sa odvodu, ale už nemá povinnosť vykonať povinnú vojenskú službu alebo inú službu (civilnú) namiesto povinnej vojenskej služby. V čase krízovej situácie a v súlade s rozhodnutím príslušných ústavných orgánov je povinný vykonať mimoriadnu službu alebo alternatívnu službu. O ročníkoch registrovaných občanov povolaných na odvod rozhoduje prezident SR na návrh vlády SR. Predtým sa odvod robil každoročne aj v stave bezpečnosti. Na základe výsledkov odvodného rozhodnutia boli občania povolávaní na výkon povinnej vojenskej služby alebo civilnej služby. Rovnako aj prieskum zdravotnej spôsobilosti, ktorého úlohou je posúdiť spôsobilosť vojaka v zálohe alebo vojaka mimoriadnej služby, sa bude organizovať iba v období krízovej situácie.

Branná povinnosť vzniká občanovi – mužovi 1. januára kalendárneho roka, v ktorom občan dovŕši 19 rokov veku. Pôvodne bola táto veková hranica určená dňom, ktorým občan dovŕši 18 rokov veku.

Zmenila sa aj veková hranica na zánik brannej povinnosti. Občanovi bez vojenskej hodnosti a vo vojenskej hodnosti vojaka 1. stupňa a vojaka 2. stupňa zaniká branná povinnosť 31. decembra kalendárneho roka, v ktorom dovŕši 45 rokov veku [okrem prípadov uvedených v § 7 písm. d) tohto zákona]. U všetkých ostatných hodností zaniká branná povinnosť 31. decembra kalendárneho roka, v ktorom občan dovŕši 55 rokov veku [okrem prípadov uvedených v § 7 písm. e) tohto zákona]. Predtým bola táto veková hranica ustanovená dňom, ktorým občan dovŕši 55 rokov veku.

Úplne novým inštitútom je tzv. národná registrácia. Na základe skutočnosti, že občanovi vznikla branná povinnosť a s využitím podkladov štátnych orgánov a orgánov územnej samosprávy, príslušná územná vojenská správa zaradí občana do evidencie. Predtým bol občan povinný vykonať celý rad administratívnych úkonov, vrátane povinnosti podrobiť sa odvodnému konaniu.

Podľa novej právnej úpravy sa zálohy ozbrojených síl SR členia na:

a) aktívne zálohy, ktoré v stave bezpečnosti štátu dobrovoľne vykonávajú odbornú prípravu na výkon mimoriadnej služby v ozbrojených silách SR v rozsahu 14 dní v kalendárnom roku ;

b) ostatné zálohy,

Do aktívnych záloh môže byť zaradený vojak v zálohe, ktorý spĺňa zákonom ustanovené kritériá a bola s ním uzavretá dohoda o zaradení do aktívnych záloh. Po splnení podmienok ustanovených v tejto dohode mu prináleží

1. jednorazový finančný príspevok vo výške 1,5 násobku minimálnej mzdy za každý skončený kalendárny rok v aktívnych zálohách;
2. pomerná časť hodnostného platu profesionálneho vojaka patriaceho za čas odbornej prípravy z prvého platového stupňa vojenskej hodnosti, ktorá je plánovaná na funkciu, do ktorej je zaradený;
3. naturálne náležitosti primerané potrebám odbornej prípravy;
4. náhrada cestovného za cestu z miesta trvalého pobytu do miesta výkonu odbornej prípravy a späť.

Inštitút aktívnych záloh je v našom právnom poriadku po prvýkrát. Má slúžiť na to, aby boli pre potreby ozbrojených síl SR v nevyhnutnom rozsahu vycvičené zálohy v tých odbornostiach, ktoré po vyhlásení krízovej situácie budú potrebné na plnenie úloh OS SR.

V porovnaní s predchádzajúcou právnou úpravou ostatné zálohy nemajú povinnosť v stave bezpečnosti alebo v krízovej situácii vykonávať akýkoľvek druh prípravy (zdokonaľovacia príprava – cvičenie), ale majú povinnosť

krízovej situácii nastúpiť na výkon mimoriadnej služby, ak na jej výkon budú povolani.

3) Zákon č. 569/2005 Z. z. o alternatívnej službe v čase vojny a vojnového stavu upravuje alternatívnu službu v čase vojny a vojnového stavu, spôsob odopretia výkonu mimoriadnej služby, evidenciu registrovaných občanov a vojakov v zálohe povinných vykonať alternatívnu službu, povolávanie registrovaných občanov a vojakov v zálohe povinných vykonať alternatívnu službu a výkon alternatívnej služby. Alternatívna služba je iná služba namiesto mimoriadnej služby, ktorú je povinný vykonať občan, ktorému vznikla branná povinnosť a odoprel výkon mimoriadnej služby. Rozhodujúca zmena spočíva v tom, že tento druh služby sa vykonáva iba v čase vojny a vojnového stavu.

Odopretie výkonu mimoriadnej služby formou vyhlásenia môže evidovaný občan vykonať v stave bezpečnosti, a to v tom roku, v ktorom mu vznikla branná povinnosť alebo v januári každého nasledujúceho roka až do zániku brannej povinnosti z dôvodu, že je to v rozpore s jeho svedomím alebo náboženským vyznaním. Zásadná zmena je v termínoch, dokedy možno podať toto vyhlásenie odopretie výkonu mimoriadnej služby.

Alternatívna služba sa vykonáva v zamestnávateľskej organizácii štátu, verejnoprávnej inštitúcii, zamestnávateľskej organizácii územnej samosprávy, organizácii registrovanej cirkvi a náboženskej spoločnosti a zamestnávateľskej organizácii, ktorá plní úlohy súvisiace so zabezpečením obrany štátu alebo civilnej ochrany obyvateľstva. Došlo k rozšíreniu oblastí, v ktorých je občan povinný vykonať alternatívnu službu, pričom možno ju vykonávať aj

v zamestnávateľských organizáciách, ktoré plnia úlohy so zabezpečením obrany štátu alebo civilnej ochrany obyvateľstva a poskytovania služieb zabezpečujúcich činnosť OS SR.

Občanovi vykonávajúcemu alternatívnu službu sa vypláca odmena za pracovnú činnosť vo výške porovnateľnej s odmenou zamestnancov vykonávajúcich rovnakú prácu. Pre porovnanie uvádzam, že občanovi, ktorý vykonával civilnú službu, neprináležala odmena, ale iba služné ako vojakovi základnej služby (400 Sk).

Dĺžka výkonu alternatívnej služby nie je stanovená. Z výkonu alternatívnej služby možno občanov prepustiť buď jednotlivito alebo hromadne, a to najneskôr do 30 dní po zániku dôvodu povolania na jej výkon. Podľa predchádzajúcej právnej úpravy sa civilná služba vykonávala v dĺžke 1,5 násobku základnej (resp. náhradnej) služby alebo zdokonaľovacej služby a po jej odslúžení bol občan vyradený z príslušnej evidencie. Na základe platnej právnej úpravy sa alternatívna služba vykonáva iba v čase vojny a vojnového stavu, ale na jej výkon možno povolávať aj opakovane, ak bude vyhlásená vojna alebo vojnový stav.

Poznámka: Zákomom č. 570/2005 Z. o brannej povinnosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov bol novelizovaný zákon č. 319/2002 Z. z. o obrane Slovenskej republiky v znení neskorších predpisov, zákon č. 321/2002 Z. z. o ozbrojených silách Slovenskej republiky v znení neskorších predpisov, zákon č. 372/1990 Zb. o priestupkoch v znení neskorších predpisov a zákon č. 311/2001 Z. z. Zákonník práce v znení neskorších predpisov.

JUDr. Adriana KÁLLAYOVÁ
Foto Michal BURZA

situácie, ale aj k dobrému menu našich ozbrojených síl i celého Slovenska v tejto oblasti. „Počas návštevy v Kosove som sa mal možnosť presvedčiť, ako veľmi si tam prácu našich vojakov cenia,“ zdôraznil biskup Rábek.

Do Kosova odchádza nový veliteľ kontingentu podplukovník Gabriel Kerekeš s jednotkou, ktorej základ tvoria príslušníci trebišovského tankového práporu, doplnení o ďalších vojakov pozemných síl, no najmä z prešovskej mechanizovanej brigády.

„Pri príprave na misiu sme hlavnú pozornosť venovali výcviku tímov na vyhľadávanie zbraní a munície, príprave na potlačanie davu pri prepuknutí nepokojov, ale i na činnosť jednotlivcov a družstiev na kontrolných prepúšťacích miestach a pri patrolovaní, čo bude jedna z našich hlavných úloh. Som rád, že práve pri mojom pôsobení je kontingent posilnený o logistickú jednotku. Okrem iného nám pomôže autonómnejšie plniť úlohy a nebyť napríklad pri opravách techniky tak závislí od českej strany,“ poznamenal podplukovník Kerekeš, ktorý má skúsenosti už z misie UNPROFOR, na území bývalej Juhoslávie. Spoločne s ním odchádza na svoju druhú zahraničnú misiu aj vojenský duchovný plukovník Marko Trochan.

DELOSTRELCI ODCHÁDZAJÚ DO BOSNY

Pre vojakov michalovského zmiešaného samohybného delostreleckého oddielu, ktorí tvoria 35-člennú strážnu čatu, odchádzajúcu do misie ALTHEA v Bosne a Hercegovine, je to prvá medzinárodná skúsenosť. Pod vedením poručíka Jána Balciara budú vojaci pôsobiť v mnohonárodnej základni MNFT-N v meste Tuzla na severe Bosny.

„Zaradili nás do strážnej roty. Budeme tam spolu s českou, rakúskou a estónskou čatou strážiť priestory základne. Počínajúc od vchodu až po veliteľstvo a patrolovať. Zatiaľ v priestoroch základne. Chlapci odchádzajú dobre pripravení. Určitou slabinou môže byť len slabšia znalosť angličtiny, ktorú sme v príprave nestačili dopĺňať,“ skonštatoval poručík Balciar. Jeho veliteľ družstva rotný Slavomír Mihaľov považuje za prednosť, že všetci sú z jedného útvaru a poznajú sa: „Vieme, čo môžeme vo vypätých situáciách jeden od druhého očakávať.“

Slovenskí vojaci sa stanú v Bosne a Hercegovine súčasťou misie Európskej únie ALTHEA, v ktorej v súčasnosti pôsobi vyše 6 300 príslušníkov armád z 33 štátov. Na Balkán si so sebou vezú nové pancierované mercedesy, ale najmä odhodlanie úspešne splniť úlohy.

Jozef ŽIAK

Balkánske misie

Hlavní predstavitelia rezortu obrany často zdôrazňujú, že jednou z priorit pôsobenia slovenských vojakov v zahraničí je okrem iného aj oblasť Balkánu. Začiatkom tohto roku sa táto tendencia prejavila vo zvýšení počtu našich vojakov, ktorí v tomto regióne pôsobia. V poradí už ôsmy kontingent KFOR v Kosove bol posilnený o zabezpečovaciu čatu a v misii ALTHEA na území Bosny a Hercegoviny bude okrem štyroch slovenských dôstojníkov aj strážna čata.

Vedúci služobného úradu MO SR Oliver Paradeiser i náčelník Generálneho štábu OS SR generálporučík Ľubomír Bulík 5. januára na michalovskom Námestí osloboditeľov pri slávnostnom nástupe vojakov, ktorí odchádzali do spomínaných misií, spomenuli dôležitosť prítomnosti našich vojakov v oboch oblastiach Balkánu.

VÄČŠIA SAMOSTATNOSŤ V KOSOVE

Úspešné pôsobenie v priebehu nadchádzajúcich šiestich mesiacov a bezpečný návrat domov im zažalal aj veliteľ pozemných síl generálmajor Milan Maxim a Mons. František Rábek, ordinár Ozbrojených síl a Ozbrojených zborov SR. Ten pripomenul, že naši vojaci na Balkáne prispievajú nielen k zlepšeniu bezpečnostnej

Majú z čoho vyberať

Uplynulý rok bol prvým, keď sa Armáda Českej republiky musela zaobiť bez vojakov v základnej službe a píne sa spoliehať len na vojenských profesionálov. Niektorí sa obávali, či sa nájde dost kvalitných záujemcov, ktorí zaplnia všetky plánované miesta vo vojenských útvaroch a zariadeniach. Prvý muž riaditeľstva personálnej podpory Ministerstva obrany ČR brigádny generál Petr Mlejnek s uspokojením koncom roku 2005 konštatoval, že má z čoho vyberať a do armády zregutovali takmer 2500 osôb.

Začiatkom tohto roku nastali v organizačnej štruktúre zložiek, ktoré u našich západných susedov zodpovedajú za nábor, niektoré zmeny. Bola zrušená Agentúra pre nábor a profesionalizáciu ozbrojených síl, ktorá v predchádzajúcom období riadila regrutačné strediská. V súčasnosti tieto strediská patria priamo pod krajské vojenské veliteľstvá (v ČR je ich rovnako ako krajov 14).

KAŽDÝ DRUHÝ NEUROBÍ TELOCVIK

Úlohy zrušenej agentúry prešli pod novovytvorený odbor náboru na Riaditeľstve personálnej podpory. Podľa generála Mlejnika bude celý proces výberu najvhodnejších kandidátov pre profesionálnu armádu pod jednou strechou.

Uchádzači najskôr navštívia krajské vojenské veliteľstvo, kde získajú všetky potrebné informácie a vybavujú si administratívne úkony. Potom ich kroky smerujú do strediska pre výber personálu, kde absolvujú vstupné testy a psycho-diagnostické vyšetrenia. Na území Českej republiky sú dve takéto strediská. Jedno v priestoroch pražskej Ústrednej vojenskej nemocnice a druhé vo Vojenskej nemocnici v Olomouci.

„V priebehu zdravotnej prehliadky nám vypadne okolo 30 percent záujemcov. Ešte väčší odpad je pri testoch telesnej zdatnosti. Znamenajú konečnú stanicu pre každého druhého. Pred časom sme trochu zmiernili vstupné testy, ale ďalej ustupovať nemôžeme. Veľmi dobre vieme, že fyzická kondícia populačných ročníkov v Čechách neustále klesá. Najviac to vidno na vzorke mladých ľudí. Prejavujú skôr záujem o počítače a sedavé formy zábavy ako o šport. Preto, aby sme minulý rok získali spomínaných 2500 nových profesionálov, museli sme vyberať z výše 6500 záujemcov,“ zdôrazňuje generál Mlejnek.

Pred pár rokmi, keď sa začalo v Čechách s intenzívnou profesionalizáciou armády, si mnohí mysleli, že najväčší záujem bude predovšetkým v tých oblastiach, ktoré trpia najväčšou mierou nezamestnanosti. Teda napríklad v severných Čechách a na Ostravsku. Realita bola ale iná.

„Záujem je hádam s výnimkou Prahy rovnomerný na celom území štátu. Nie je pravdou, že by napríklad mladí ľudia na Ostravsku prejavovali oveľa väčší záujem, ako niekde inde. Táto skutočnosť nás potešila. Veď útvary a zariadenia ozbrojených síl máme rozmiestnené po celej krajine. Skôr sme zaznamenali skutočnosť, že najviac záujemcov je práve z okolia našich vojenských posádok. Tie sú asi pre našu mladú generáciu tým najlepším lákadlom. Na spomínanom Ostravsku je najväčší záujem slúžiť v jednotkách 7. mechanizovanej brigády či v záchranom prápore v Hlučine. Zároveň ale musíme riešiť problém s dochádzaním. Všeobecne v Čechách je veľmi malá mobilita pracovnej sily a nechut dochádzať za prácou do iného regiónu. S týmto problémom sa boríme aj v armáde. Takmer každý by chcel slúžiť buď v mieste svojho trvalého bydliska, alebo v jeho blízkosti. Samozrejme, že nie je možné všetkým vyhovieť,“ poznamenáva brigádny generál Petr Mlejnek.

KAŽDÝ ÔSMY VOJAK JE ŽENA

Pomerne veľký záujem o službu v armáde prejavujú za riekou Moravou ženy. V súčasnosti tvoria takmer 12,4 percenta všetkých príslušníkov Armády Českej republiky a ich počet by mal ešte narásť. Do armády sa hlásia dievčatá a mladé ženy s výučným listom, stredoškolským vzdelaním, ale niekedy aj

absolventky vysokých škôl. Na druhej strane je ale pravda, že ženy prejavujú najväčší záujem o štúdium na niektorej zo súčastí brnianskej Univerzity obrany, alebo v Strednej technickej škole v Moravskej Třebovej. Uplatňujú sa všade tam v armáde, kde neplatia určité zdravotné obmedzenia pre ich činnosť, ako napríklad pri obsluhu rádiolokátorov, či na bojových pozíciách.

Samozrejme, ani česká armáda si vo svojich školiaciach zariadeniach nemôže dovoliť školíť všetkých odborníkov. Časť z nich nakupuje z civilu. „Ide hlavne o stredný zdravotnícky personál. V poslednom období aj o zdravotné sestry s bakalárskym vzdelaním, právnikov, odborníkov na výpočtovú techniku, ale aj lekárov-špecialistov, ktorých nepripravuje naše zariadenie v Hradci Královom. Všetkým v týchto pre nás nedostatkových odbornostiach priznávame náborový príspevok. Jeho hodnota môže dosiahnuť sumu až 130 000 českých korún. V roku 2006 je našou prioritou získať dost kvalitných uchádzačov, aby sme na jeho konci mohli naplniť brigádne bojové zoskupenie, ktoré má k tomuto termínu dosiahnuť počiatkové operačné schopnosti,“ zdôraznil riaditeľ Riaditeľstva personálnej práce českého ministerstva obrany brigádny generál Petr Mlejnek.

Text a foto Jozef ŽIAK

Vojaci roku 2005

V súčasnosti tvoria početne najrýchlejšie rastúcu kategóriu našich ozbrojených síl profesionálni vojaci a poddôstojníci. Po završení procesu profesionalizácie predstavujú kostru vojenských jednotiek a útvarov. Podľa schválenej koncepcie rozvoja ozbrojených síl čoraz viac preberajú úlohy, ktoré ešte v nedávnej minulosti plnili dôstojníci.

Aj preto sa rozhodol náčelník generálneho štábu generálporučik Ľubomír Bulík zaviesť novú tradíciu a v závere každého roku oceniť najlepších vojakov z jednotlivých druhov vojsk, ako aj najúspešnejšieho poddôstojníka. Za uplynulý rok si 21. decembra 2005 prevzali ocenenie: slobodník Miroslav Chomič z pozemných síl, desiatnik Andrej Vido zo síl výcviku, desiatnik Tomáš Murárik zo vzdušných síl a rotmajster Ľubomír Medenci z martinskej poddôstojníckej akadémie.

MIRO

Rodák z Blatného Revišťa spod Vihorlatu je profesionálnym vojakom už takmer štyri roky. Pôsobil ako vodič v michalovskom ženijnom prápore, po jeho

reorganizácii prešiel k zmiešanému samohybnému delostreleckému oddielu, ktorý sa usídlil v michalovských kasárňach po svojom presune z Jelšavy.

Podľa veliteľa oddielu podplukovníka Jozefa Figuru i jeho zástupcu majora Miroslava Marcina slobodník Chomič patrí medzi najlepších vojakov v útvere.

„Je svedomitý, spofahlivý, skúsený. Vždy, keď mu dáme úlohu, vieme, že urobí všetko pre to, aby ju čo najlepšie splnil. Je príkladom pre ostatných vojakov. Bodaj by sme mali takýchto profesionálov čím viac. Vidieť to koniec koncov aj na stave automobilovej techniky, ktorú má prevzatú. Aj preto bol práve jemu nedávno zverený novučíky peugeot,“ hovorí major Marcina.

Miro má na svojom konte už desaťtisíce kilometrov. S uazom ešte na vojenčine v Brne a Ivančiciach, potom v poľnohospodárskom družstve vo svojom

rodisku a v stavebnej firme s rôznymi druhmi automobilovej techniky.

„Do armády som sa vybral pre nedobré skúsenosti z práce pre súkromníkov. Často meškali výplaty a niektoré peniaze som ani nevidel. Človek nemal istotu čo bude zajtra. Vždy mi vraveli: buď rád, že máš na východe aspoň nejakú robotu, mnohí nemajú ani to. Pre stabilnejší rodinný život (mám dve deti) som sa napokon rozhodol pre armádu. Doteraz som svoj krok neolutoval. Aj keď niekedy boli naozaj ťažké chvíle. Zažil som pekné chvíle so ženistami na cvičení a nedávno aj s delostrelecami, keď som bol po prvý raz prítomný na streľbách samohybných húfníc. Ale najmä viem, že za svoju prácu dostanem vždy načas peniaze,“ hovorí Miro, ktorý žije so svojou rodinou v prenajatom byte v Michalovciach.

ANDREJ

V poslednom období doslova prebrázdil Slovensko krížom krážom, keď prevážal materiál pre vojakov, ktorý odchádzali do zahraničných misií. Desiatnik Andrej Vido (na snímke hore) pracuje ako vodič kontajnerového ťahača Tatra Multilift v hlohovskom multifunkčnom prápore. Naposledy vozil z východu Slovenska do Hlohovca zásoby, ktoré budú potrebovať naši vojaci v misiách KFOR a ALTHEA. Z Hlohovca, kde sa sústredili, ich potom kamióny odvážali na miesto určenia - na Balkán.

„Desiatnik Vido je náš najskúsenejší vodič.

Netreba mu hovoriť, čo má robiť. Jazdí spoľahlivo a bezpečne. Je príkladom pre nových profesionálov, ktorí k nám prichádzajú. Keby mala naša armáda viac takýchto vojakov, inak by to vyzeralo nielen v našom útvere, ale aj v celej armáde," zdôrazňuje veliteľ prvej multifunkčnej roty kapitán Stanislav Plánka.

Andrej, rodák z Horných Zeleníc neďaleko Hlohovca, je profesionálom takmer dva roky. Predtým pracoval v rôznych firmách. Okrem iného aj v atómovej elektrárni Jaslovské Bohunice. Odmalička ho to ťahalo k autám. Okrem autobusu má vodičské oprávnenie hádam na všetko, čo jazdí po našich cestách.

„Som rád, že jazdím s modernou technikou. Pekné zážitky som mal aj s prevážania hŕnic do Bratislavy pod Nový most, kde strieľali čestné salvy na štátne sviatky. Ale asi najviac mi utkvelo v pamäti prevážanie munície. Mať za chrbtom 25 ton munície nebolo bohviečo. Hlavne keď išlo o staré ruské granáty a niektorí ma strašili, že pri prevoze môžu prasknúť pásky na nich...," spomína Andrej na jeden z mnohých adrenalínových zážitkov.

TOMÁŠ

Po maturite v našom jedinom stredoškolskom zariadení zameranom na letectvo v SOU leteckom v Trenčíne sa tento rodák z mesta pod Matúšovým hradom rozhodol pre armádu. Pred takmer dvoma rokmi nastúpil na leteckú základňu v Kuchyni a pôsobí ako starší mechanik vodič. Má na starosti nahadzovací zdroj známy pod označením SUEZ, s ktorým sa zúčastňuje na zabezpečení lietania.

„Mohol som zostať aj doma v Trenčíne, ale chcel som byť pri lietadlách, tak som zatiaľ zakotvil na Záhorí. Aj keď nerobím mechanika pre drak motor, ako som sa pripravoval v škole, je to zaujímavá práca. Dúfam, že sa časom dostanem aj na leteckú techniku. A rád by som si zvýšil odbornú

kvalifikáciu," hovorí desiatnik Tomáš Murárik, ktorý si urobil para výcvik a má veľmi blízko k bojovým umeniam.

Jeho nadriadený, zástupca veliteľa technickej letky kapitán Ladislav Dospiva prezrádza, že ešte v tomto roku by mal Tomáš v martinskej poddôstojníckej akadémii absolvovať čatársky kurz. „Postupne uvažujeme o jeho využití pri práci na leteckej technike. Bol by hriech nevyužiť jeho vzdelanie. S výsledkami práce desiatnika Murárika som veľmi spokojný. Je to poctivý, cielavedomý vojak. Napriek tomu je skromný a veľmi zdvorilý človek, s čím sa v armáde tak často nestretávam," poznamenáva kapitán Dospiva. S jeho hodnotením súhlasí aj veliteľ technickej letky major Igor Ferienčík.

A zástupca veliteľa roja poručík Rastislav Fe-

dorčák prezrádza, že Tomáš má veľmi dobrú fyzickú kondíciu. Nerobí mu vraj nejaký väčší problém vybrať sa pešo 15 kilometrov z letiska na ubytovňu do Malaciek...

ĽUBO

Z rodného Dolného Kubína sa po absolvovaní hotelovej akadémie, odbor kuchár, dostal do Liptovského Mikuláša, kde ukončil ročnú praprôčičku školu. Profesionálnym vojakom je už takmer päť rokov. Za ten čas prešiel mnohými funkciami. Bol veliteľom družstva, zástupcom veliteľa čaty a inštruktorom.

V súčasnosti pracuje v martinskej poddôstojníckej akadémii. Jej veliteľ, podplukovník František Červeň tvrdí, že rotmajster Medenci (na snímke hore) je výborným inštruktorom.

Veliteľ vyšších poddôstojníckych kurzov kapitán Róbert Parišek s Ľubom spolupracuje každý deň. „Najviac si na ňom cením jeho odbornosť a prirodzenú autoritu, ktorú má medzi frekventantmi. Napriek tomu, že je k nim náročný a nič im neodpustí," hodnotí ho kapitán Parišek.

Svoju odbornosť a inštruktorské umenie by si mal rotmajster Medenci v najbližšom období ešte rozvinúť. Ešte v tomto roku odíde do poddôstojníckej akadémie v USA. „Veľmi sa na tento kurz teším. Vždy sa rád naučím niečo nové. A práve v americkej armáde majú bohaté a najmä dlhoročné skúsenosti s prípravou profesionálnych poddôstojníkov, takže bude sa čomu učiť. Na druhej strane sa budem za veľkou mláku snažiť neurobiť hanbu sebe, našim ozbrojeným silám ani Slovensku," hovorí rotmajster Ľubomír Medenci.

Dvojstranu pripravili **Jozef ŽIAK**
Vladislav VAVRINEC

Dvadsať metrov nad zamrznutým potokom

V mrazivom zimnom počasi sa pohorím Slanských vrchov presúva prieskumná jednotka. Do vojakov, ktorí majú na sebe vyše 20 kilogramov materiálu (okrem zbrane a výstroja si so sebou v batohu nesú náhradnú obuv, oblečenie, celtu i spacák), sa v silnom vetre ako ostré ihličky zarezávajú snehové vločky. Zhruba po dvanástich kilometroch pochodu v zasneženom, zladovatenom teréne prichádzajú na miesto, kde musia prekonať skalnú úžľabinu.

Nad ňou je upevnené lano. Vojaci ustrojení v sedáku, s prilbou na hlave, sa zaistia, prehodia pravú nohu cez lano, ľavá im visí dolu ako nejaké kormidlo a rukami sa postupne priťahujú. Musia prekonať vzdialenosť asi dvadsať metrov. Dolu 20 metrov pod nimi je úzka skalná úžľabina. Na jej dne tečie potôčik, pokrytý ľadovým prikrivom. Prieskumníci sa musia pozeráť dopredu, na svoje ruky. Pohľad dolu, z výšky približne päťposchodového domu, nevyzerá veľmi lákavo a navyše podľa veliteľa roty kapitána Marcela Trojana dokáže poriadne zacvičiť s psychikou.

DOLU SA NEPOZERÁ

Potvrzuje to aj starší prieskumník desiatnik Daniel Sladkovský. Absolvent bratislavskej Fakulty telesnej výchovy a športu UK si nikdy nemyslel, keď pozeral v televízii filmy z adrenalínových športov či prekonávania prírodných prekážok, že raz sa ocitne v podobnej pozícii.

„Keď som bol po prvý raz na lane nad priepasťou celkom logicky tam bol strach a nutkanie pozrieť sa dolu, kde som sa to vlastne ocitol. Veľmi mi pomohol tréning na lezeckom tréningovom štadióne Jakub v Trebišove. Postupne som sa naučil veriť zabezpečeniu, ktoré máme, zlepšil som si techniku prekonávania takýchto prekážok a strach zmizol. Rešpekt ale zostal,“ zdôrazňuje desiatnik Sladkovský.

Zástupca veliteľa roty nadporučík Ján Hajdučík pripomína, že práve dobré zvládnutie techniky ušetrí vojakovi veľa síl, ktoré bude potrebovať pri ďalšom plnení úloh. Napríklad aj taká maličkosť v záverečnej fáze - prieskumník musí prekonať na lane posledný úsek, ktorý je trochu do kopca. Vtedy je dobré, keď sa priťahuje oboma rukami naraz.

Po prekonaní spomínaného lanového traverzu čaká prieskumníkov na strmom protíľahle svahu presun o pár metrov nižšie. Na dno úžľabiny sa dostávajú pomocou zlanenia. Lano si prevliekajú do zlaňovacej osmy. V pravej ruke držia lano a druhou sa jemne popúšťajú. Pritom musia byť stále takmer kolmo na skalnú stenu, nohy naširoko rozkročené.

„Ani v tomto prípade sa neodporúča pozeráť sa dolu pod seba. Očami musia sledovať svoje nohy, aby vedeli, kam stúpia. V opačnom prípade prichádza k zbytočným úrazom,“ komentuje počínanie jedného

z prieskumníkov nadporučík Hajdučík. Rodák z Oravskej Lesnej má bohaté skúsenosti z pôsobenia v rote hlbkového prieskumu vajnorského prieskumného práporu a neskôr v bardejovskom prieskumnom prápore. Po jeho zrušení si našiel spoločne s niektorými ďalšími kolegami miesto v prešovskej prieskumnej rote.

SVIEŽI BARDEJOVSKÝ VIETOR

Veliteľ roty kapitán Marcel Trojan si príchod skúsených odborníkov z Bardejova do svojej jednotky veľmi pochvaľuje.

„Jednoznačne zapôsobili ako svieži vietor. Priniesli so sebou mnohé nové prvky výcviku, ako sme dovtedy používali. Boli samozrejme dané už trochu rozdielnym zameraním ich útvaru. Veľa z nich má skúsenosti z výsadkovej prípravy, majú za sebou dlhšie prežitia v náročných podmienkach. Naopak, u nás sa museli trochu viac poučiť vo vševojskovej taktike,“ hovorí kapitán Trojan, ktorý

s niektorými zo svojich vojakov pôsobil pred rokom v misii UNDOF na Golanoch.

Prieskumník medzitým na dne rokliny prekonal zamrznuté koryto potoka, zachytil sa spusteného lana, na ktorom boli uzly a rýchlym rúckovaním prekonal približne 80-percentný svah. Slobodník Peter Juskanič bol ešte poriadne zadýchaný, ale spokojný, že úspešne prekonal prekážky. Patrí medzi najnovších príslušníkov roty. Profesionálnym vojakom je práve rok. „Zatiaľ neľutujem, že som sa dal na dráhu profesionálneho vojaka. Hlavne som rád, že som sa dostal k prieskumníkom. Výcvik je síce niekedy priadne náročný, ale zaujímavý. Je tu dosť chlapcov, od ktorých sa dá mnohému priučiť,“ konštatuje absolvent strednej lesníckej školy.

Medzi najskúsenejších patria najmä desiatnici Martin Radvanský, Štefan Kachman, Rastislav Benka či Dominik Skonc. Posledne menovaný je profesionálom už piaty rok. Medzi prieskumníkmi je ale dlhšie. Veď medzi nimi prežil aj základnú vojenskú službu. Vtedy ešte v prešovskom prieskumnom prápore. Po jeho presťahovaní do Bardejova nastúpil v ňom ako profesionál.

„Keď nám zrušili útvar, chcel som aj naďalej zostať v armáde. Dúfal som, že budem aj naďalej pôsobiť medzi prieskumníkmi. Som rád, že sa mi podarilo dostať sa sem. Postupom času sa vytvoril dobrý kolektív. Niečo sme so sebou priniesli my z Bardejova, niečo chlapci z pôvodnej roty a postupne medzi nás zapadli aj novo prichádzajúci vojaci,“ hovorí odstreľovač - špecialista desiatnik Dominik Skonc.

Jeho slová potvrdzuje aj veliaci poddôstojník roty nadrotmajster Jaroslav Kraus. Ako perličku spomína, že vojaci, ktorí prišli z bardejovského útvaru, už dokázali prebudovať v zopár prieskumníkoch záujem o zoskoly padákom.

NA POL CESTE

Veliteľ tretej prieskumnej čaty poručík Peter Tvaruška pozorne sledoval počínanie svojich podriadených pri prekonávaní lanových prekážok. „Som rád, že všetci prekonal strach a zvládli úlohu. Najmä tí vojaci, ktorí sú najkratšie časové obdobie v jednotke. Nabadúce bude ešte ťažšie. Budú mať so sebou na lane osobnú zbraň a taktickú vestu či malú poľnú. Spokojný som aj s prácou veliteľov družstiev. Ale všetkých nás čaká ešte noc v lese, strelby a plnenie úloh z topografie, ale aj taktickej prípravy,“ poznamenal najskúsenejší veliteľ čaty.

Vojaci využívali čas na oddych, pozorovanie svojich kolegov, ako si počínajú na jednotlivých prekážkach. Ale myšlienkami boli už niekde inde. Čakal ich ďalší presun v Slánskych vrchoch, plnenie úloh v pozorovacej či pátracej hliadke a strelby zo zbraní, ktoré jednotka používa. Teda zo samopalu vzor 58, škorpióna, odstreľovacej pušky a ručného protitankového granátometu. Celú činnosť im veliteľ roty spoločne so svojim zástupcom sprí-

jemňovali organizovaním rôznych prepadov a pascí.

„Cieľom tohto zimného komplexného výcviku je postupné stmelenie celého kolektívu. Aby jednotliví velitelia a vojaci spoznali pri riešení stresových situácií, na koho a v akej miere sa môžu spoľahnúť. Dnes sme možno niekde na pol ceste. Snažíme sa pre výcvik vyberať vždy trochu iné prostredie a pripraviť pre vojakov nové, nečakané situácie. Len v takýchto podmienkach môže vyrásť dobrý prieskumník,“ zdôrazňuje veliteľ roty kapitán Marcel Trojan.

Jozef ŽIAK

Foto **Michal BURZA**

VELITEL'SKÉ ZHROMAŽDENIE

V posledný januárový deň bolo na MO SR Veliteľské zhromaždenie náčelníka Generálneho štábu OS SR, na ktorom vyhodnotili uplynulý výcvikový rok a zoznámili veliteľov s hlavnými úlohami na nadchádzajúci rok.

Na zhromaždení sa okrem hlavných predstaviteľov MO SR a OS SR zúčastnili aj prezident SR a

hlavný veliteľ ozbrojených síl Ivan Gašparovič, predseda vlády Mikuláš Dzurinda a štátna tajomníčka MZV Magda Vášáryová.

Náčelník generálneho štábu genpor. Ľubomír Bulík zhodnotil pozitívne zmeny v ozbrojených silách, ktoré sa udiali v roku 2005 - prijatý zákon o štátnej službe profesionálnych vojakov a v súvislosti s pozastavením výkonu povinnej vojenskej služby aj

„balík“ zákonov, ktoré umožňujú na základe dobrovoľnosti budovať plne profesionálne ozbrojené sily. Začal sa nový systém výcviku vojenských profesionálov, od výcviku jednotlivca až po blokové vyvedenia práporov v centrálnom výcvikovom priestore Lešť. Otvorením Kurzu národnej bezpečnosti v NAO v Liptovskom Mikuláši sa zavŕšil proces tvorby nového vzdelávacieho systému pre dôstojníkov - od poručíka po generála. Po prvýkrát boli menovaní do prvej dôstojníckej hodnosti absolventi civilných vysokých škôl, ktorí prešli prípravou v novom vzdelávacom systéme. Bola vytvorená pozícia hlavného poddôstojníka ozbrojených síl a sieť veliacich poddôstojníkov.

Pri plnení medzinárodných záväzkov boli splnené plánované úlohy na rok 2005 aj úspešným vykonaním afirmačných cvičení Veliteľstva pozemných síl v Trenčíne a hlavne Práporu okamžitej reakcie Martin.

Na začiatku roka 2006 sa ozbrojené sily ocitli na historickej križovatke v transformácii a modernizácii. V budúcich desiatich rokoch bude potrebné zabezpečiť, aby OS SR naplnili požiadavky nasaditeľnosti, udržateľnosti, interoperability, kompatibility, efektívnosti a účinnosti.

Prítomným veliteľom sa prihovorili aj prezident SR a predseda vlády. Potom sa presunuli do novovybudovaného veliaceho centra, kde sa naši ústavní činitelia mali možnosť prostredníctvom telekonferencie spojiť s veliteľmi zahraničných misií, v ktorých pôsobia príslušníci OS SR. V závere návštevy sa Ivan Gašparovič a Mikuláš Dzurinda zoznámili s priestormi a činnosťou veliaceho operačného centra ozbrojených síl.

(TO)

Foto Michal BURZA

JURAJ LIŠKA V KUCHYNI

Príslušníkov Samostatnej dopravnej letky Leteckej základne Kuchyňa navštívil 30. januára 2006 odstupujúci minister obrany SR Juraj Liška.

Počas neformálneho stretnutia vyjadril minister slová uznania za odvedenú prácu nebohým členom posádky havarovaného lietadla An-24, aj ostatnému personálu leteckej základne. „V tomto ťažkom a smutnom období som považoval za potrebné stretnúť sa nielen s pilotmi, ale aj ostatnými príslušníkmi leteckej základne, ktorá sa stará o prepravu príslušníkov Ozbrojených síl SR. Vyslovil som im svoju dôveru a zaželel veľa úspechov v ich ďalšej práci,“ povedal po stretnutí Juraj Liška. Veliteľ vzdušných síl brigádný generál Juraj Baránek dodal, že je dôležité, aby každý z leteckého personálu cítil vo svojej práci istotu a aj naďalej plnil povinnosti tak, ako najlepšie vie.

Text a foto Vladislav VAVRINEC

Noví lekári

S profesionálnymi ozbrojenými silami spojili svoju kariéru prví štrnásť absolventi civilných vysokých škôl. Ide zväčša o lekárov (11), veterinára (1), psychológov (2). V NAO v Liptovskom Mikuláši hneď v úvode nového roka absolvovali päťmesačný Vstupný dôstojnícky kurz, prvý svojho druhu v kariérnom systéme OS SR. Zložením vojensko-odborných skúšok tohto kurzu a skúšok z anglického jazyka získali hodnosť „poručík“ a možnosť vykonávať svoju profesiu vo vojenských zdravotníckych zariadeniach, takisto v medzinárodných štáboch a v operáciách na podporu mieru. Tieto potrebné profesie sú kompenzované OS SR jednorazovými aktivačnými príspevkami. Novým profesionálom nahradia v zmysle zákona ich vlastné náklady na úspešné vysokoškolské štúdium.

OS SR si budú okrem prípravy vlastných profesionálov vo vojenských vysokoškolských profesiách dopĺňať celý rad odborností a špecializácií z civilného sektora tak, ako je zvykom v profesionálnych armádach západných krajín.

Text a foto **Alena HARAGOVÁ**

Smútok aj na LZ Sliach

Predposledný januárový pondelok sa na LZ Sliach niesol v znamení smútku nad stratou rodinných príslušníkov, kolegov, priateľov či bývalých spolužiakov, ktorí zahynuli pri leteckom nešťastí 19. januára 2006.

Posledný hold tragicky zosnulým vzdali príslušníci základne symbolicky darovaním krvi za pomoci pracovníkov NTS Banská Bystrica. Počas slávnostného nástupu rozčítavel srdcia profesionálov a zamestnancov útvaru príhovor veliteľa LZ plk. Jozefa Dobrotku. Popoludní celebrol duchovný základne mjr. František Mihaľ zádušnú svätú omšu, aby do duší prítomných vniesol kúsok pokoja a možno i pochopenia otázky „Prečo?“.

Text a foto **rtn. Zuzana MILDEOVÁ**

Protokol v praxi (2)

Všetci sa vieme „spoločensky správať“, aspoň si to myslíme, kým nás nenachytajú spoločenské situácie... Pozdrav a podávanie rúk sa neoddeliteľne spája so životom v spoločnosti. Čo je zmyslom uvedených úkonov?

POZDRAV

Pozdrav je najjednoduchší a najzákladnejší prejav zdvorilosti, priateľstva a výrazom úcty človeka k človeku. V spoločenskom styku je určený princíp prednosti. Pozdravujeme príbuzných, priateľov, známych, jednotlivcov, ale aj viaceré osoby naraz. Pozdravujeme sa na verejnosti, súkromných miestach, pri príchode aj pri odchode.

Kto koho zdraví? Mladšia osoba zdraví staršiu, muž zdraví ženu (dokonca aj vtedy, keď mu je podriadená), podriadený nadriadeného.

Pozdrav ako taký by nemal byť prehnaný, afektovaný ani ľahostajný, mal by sa odvíjať z vnútornej potreby prejavit' niekomu svoju pozornosť, úctu, radosť zo stretnutia. Má sa vyslovovať zreteľne s úsmevom, s vlúdnyim výrazom a miernym úklonom hlavy. U mužov by mal byť úklon výraznejší, u žien menší, vonku zdržanlivejší, v miestnosti výraznejší.

Medzi najbežnejšie slovné pozdravy patrí:

- dobrý deň, dobrý večer, dobrú noc, do videnia
- vitajte, pekne vitam, buďte vítaní
- ruky bozkávam

Nemožno pozdraviť každého. A nie všetci sa zdravia rovnako. Inak zdravíme blízkych príbuzných, starých priateľov a zasa inak vzdialenejších známych, spolupracovníkov bez osobného a priateľského vzťahu a inak náhodných známych.

Pozdraviť známych sa patrí aj vtedy, keď sme si nie celkom istí, že nás zbadali. K známemu nebežte, nevrieskajte, nerozháňajte sa rukami do priestoru a určite ho nezačnite vášnivo bozkávať. Stane sa, že ľudia, ktorí sa už stretli, o chvíľu sa stretnú znovu - vtedy nie je potrebné opätovne sa pozdraviť.

Ak ide muž so ženou, zastavuje sa pri priateľoch len výnimočne. V takomto prípade je nutné partnerku predstaviť priateľom. Je absolútne vylúčené nechať ju stáť bokom.

V uzavretej spoločnosti prichádzajúci alebo odchádzajúci zdravia tých, ktorí už sú prítomní alebo zostávajú. Pre poradie, v akom má prichádzajúci pozdraviť prítomných v uzavretej spoločnosti, platia tieto pravidlá: žena pozdraví najskôr hostiteľku a jej partnera, následne všetky ženy a potom ostatných prítomných mužov. Muž pozdraví najskôr hostiteľku a jej partnera, následne všetky ženy a nakoniec pozdraví ostatných prítomných mužov.

Pri pozdravení vlajky, zástavy alebo pri zdravení hymny zdravíme povstaním, u mužov platí aj obnaženie hlavy pri tomto úkone. Pozdrav trvá, pokiaľ sa vlajka alebo zástava vztyčuje, sníma alebo nesie popri nás. Rovnako zdravíme aj pri

hymne, keď vzdávame nielen našej hymne, ale aj hymne cudzieho štátu.

PODÁVANIE RŮK

Pri pozdravovaní je zaužívané aj podávanie ruky. Hovorí sa, že spôsob podania a stisku ruky zrkadlí povahu človeka. Podanie ruky pri vítaní alebo zoznámení o vás prezradí veľmi veľa. Stisk ruky má byť primeraný, nie silný ani nie slabý. Podáva sa celá dlaň ruky.

Pri podávaní ruky platí presne opačné poradie ako pri pozdrave. Ruku podáva vždy najskôr žena mužovi, starší mladšiemu, nadriadený podriadenému, hostiteľ hostovi.

Pri podávaní ruky pozeráme partnerovi do očí, muž sa môže aj mierne ukloniť. Podávame pravú ruku a netriasime s ňou pri pozdrave. Ženám môžeme pri podávaní rúk ich ruku aj pobožkať (pobožkanie sa iba naznačí). Žena ruku pri pobožkaní mierne nadvihne, muž sa skloní. Ženy by sa tomuto úkonu nemali brániť a neschovávať ruku za chrbát.

V miestnosti podávame ruku zvyčajne bez rukavice (ženy rukavicu nedávajú dole z ruky, ak sú rukavice súčasťou spoločenskej garderoby). Ak podávame ruku v zime na ulici, nie je potrebné si dávať rukavicu dolu z ruky, vždy to však záleží na tom, kto podáva ruku prvý.

Prípravil **kpt. Ing. Miloš ARNOLD**
Oddelenie protokolu KaMO

V ODŠKODNENIE

veký výsluhový dôchodok a sirotsky výsluhový dôchodok sa poskytujú iba na žiadosť pozostalých, adresovanú na VÚSZ MO SR Bratislava!

SOCIÁLNE ZABEZPEČENIE - POHREBNÉ

- zabezpečenie pohrebu (§ 71, 72 a 73 zákona)

„Služobný úrad zabezpečí pohreb na území SR v plnom rozsahu. V prípade plného alebo čiastočného zabezpečenia pohrebu pozostalými, to znamená ak pozostalí odmietnu zabezpečenie pohrebu služobným úradom v plnom rozsahu, uhradí služobný úrad, prípadne veliteľ, výdavky najviac v sume do 14 000 Sk,“ upozornil pplk. R. Ivančík. Nákladmi na zabezpečenie pohrebu sa podľa § 74 rozumejú: - náklady na úpravu, oblečenie uloženie telesných pozostatkov zomretého, - náklady na rakvu a jej úpravu, - náklady na úhradu pohrebných úkonov a obradov obvyklých v mieste pohrebu. Pri spolopnení aj náklady: - na prepravu telesných pozostatkov z miesta pohrebného obradu na miesto spolopnenia, - na spolopnenie, - na urnu, - náklady spojené s uložení urny alebo rozptýlením popola.

„Musím ale upozorniť, že jednotlivé prípady výplaty náhrad a dávok sa posudzujú samostatne. To znamená, že nie každý má nárok na všetky vyššie uvedené náležitosti,“ zdôraznil podplukovník Ing. Radoslav Ivančík.

Prípravil **Vladislav VAVRINEC**

Bližšie a podrobnejšie informácie nájdete na internetovej stránke MO SR v časti Materiály a dokumenty, alebo vám ich poskytnú pracovníci **Vojenského úradu sociálneho zabezpečenia MO SR, 812 74 Bratislava 1, Špitálska 22, na tel. č.: 0960 316 050 (ďalšie koncovky 53, 54, 55, 56).**

Aké náhrady sú možné pre pozostalých obetí januárovej tragickej leteckej havárie vojenského lietadla AN-24? – opýtali sme sa kompetentných.

„Rozsah a spôsob úrazového, výsluhového a sociálneho zabezpečenia pri služobných úrazoch riešia ustanovenia zákona č. 328/2002 Z.z. o sociálnom zabezpečení policajtov a vojakov a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov,“ informoval predseda komisie na zabezpečenie odškodnenia pozostalých podplukovník Ing. Radoslav Ivančík.

ÚRAZOVÉ ZABEZPEČENIE

Náhrada primeraných nákladov spojených s pohrebom (podľa § 25 ods. 3 zákona) sa vo výške a rozsahu obvyklom v mieste pohrebu vzťahuje na: - náhrady účtované pohrebným ústavom, cintorínske poplatky, náklady na zriadenie pomníka alebo náhrobnej tabule, ktoré ale nesmú presiahnuť šesťnásobok minimálnej mzdy (ku dňu úmrtia 41 400,- Sk), náklady na úpravu hrobu a jednu tretinu skutočných nákladov na smútočné ošatenie a pohostenie. Cestovné náklady sa hradia len manželovi a osobe jemu na roveň postavenej (napr. družke), deťom, rodičom a starým rodičom alebo ďalším osobám, ak boli na zomretého odkázané výživou.

- náhrada nákladov na výživu pozostalých (§ 25 ods. 6)

Prináleží v prípade, ak mal vojak výživovú povinnosť voči pozostalým určenú súdom. „Úhrn vyplatených súm však nesmie presiahnuť sumu výsluhového, alebo invalidného dôchodku, na ktorú by mal nebohý nárok v čase úmrtia. Náhrada nákladov na výživu pozostalých patrí v prípade, ak nie je uhradená dávkami výsluhového zabezpečenia poskytovanými z toho istého dôvodu,“ spresnil pplk. Ivančík.

- jednorazové odškodnenie pozostalých (§ 25 ods. 9)

Ak k úmrtiu došlo za podmienok uvedených v § 24 ods. 1 zákona, patrí pozostalým zvýšené jednorazové odškodnenie. A to: manželovi vo výške päťdesiatnásobku základu podľa § 60, a každému dieťaťu, ktoré má nárok na sirotsky výsluhový dôchodok vo výške päťdesiatnásobku základu podľa § 60. Úhrn takto vyplatených súm pozostalým ale nesmie presiahnuť šesťdesiatnásobok základu podľa § 60! Po slobodnom alebo rozvedenom bezdetnom zomretom profesionálnom vojakovi sa rodičom poskytuje v odôvodnených prípadoch zvýšené jednorazové odškodnenie vo výške dvadsaťpäťnásobku základu podľa § 60 zákona. Jednorazové odškodnenie pozostalých a zvýšené jednorazové odškodnenie sa poskytujú na žiadosť pozostalých.

VÝSLUHOVÉ ZABEZPEČENIE

- úmrtné (§ 37 zákona)

Pozostalý manžel/manželka má nárok na úmrtné vo výške odchodného. To znamená, že úmrtné prináleží vo výške jednonásobku základu podľa § 60 a zvyšuje sa za každý ďalší skončený rok trvania služobného pomeru o polovicu základu podľa § 60, najdlhšie však do 30 rokov trvania služobného pomeru. Pozostali deti, ktoré splňajú nárok na sirotsky výsluhový dôchodok, majú nárok na úmrtné vo výške základu podľa § 60. Ak zosnulý profesionálny vojak bol ku dňu úmrtia v služobnom pomere menej ako 5 rokov, vyplatí sa pozostalému manželovi/manželke úmrtné vo výške jednonásobku základu podľa § 60.

- vdovský výsluhový dôchodok (§ 46 písm. b)

Nárok na vdovský výsluhový dôchodok patrí vdove najmenej počas jedného roka od úmrtia manžela, a to vo výške 60 % výsluhového dôchodku. Po uplynutí doby jedného roka má nárok na vdovský výsluhový dôchodok len: - ak sa stará o nezaopatrené dieťa, alebo dovŕšila vek rozhodný pre nárok na starobný dôchodok, alebo manželstvo so zomretým vojakom počas služobného pomeru trvalo najmenej 15 rokov. Nárok na vdovský výsluhový dôchodok a jeho výplatu zaniká uzavretím manželstva.

- vdovecký výsluhový dôchodok (§ 51 zákona)

Patrí vdovcovi vo výške 60 % výsluhového dôchodku, na ktorý by mal profesionálny vojak nárok ku dňu úmrtia. Nárok na vdovecký výsluhový dôchodok trvá počas jedného roka od úmrtia manželky. Po uplynutí tejto doby má nárok len v prípade, ak sa stará o nezaopatrené dieťa alebo manželstvo so zomretým vojakom počas služobného pomeru trvalo najmenej 15 rokov. Nárok na vdovecký výsluhový dôchodok a jeho výplatu zaniká uzavretím manželstva.

- sirotsky výsluhový dôchodok (§ 53 písm. b)

Sirotsky výsluhový dôchodok patrí nezaopatreným deťom podľa § 119 vo výške 30 % výsluhového dôchodku, na ktorý by mal profesionálny vojak nárok ku dňu úmrtia. Nárok patrí aj dieťaťu už počatému ku dňu úmrtia, ak sa narodí živé, pričom matka dieťaťa musí uznať otcovstvo. Úmrtné, vdovský výsluhový dôchodok, vdo-

Výcvik je všetko

Princípom „Výcvik je všetko a všetko je výcvik“ sa v martsinskej Odbornej výcvikovej škole pozemného vojska OS SR riadia všetci tí, ktorí sú zodpovední za odbornú prípravu mužstva a poddôstojníkov. Vytvárajú tým základy a predpoklady na ich ďalší rast.

Vedia, o čom hovoria. Veď OVŠ PV Martin je v príprave vojenských odborníkov nositeľkou takmer 60 - ročnej tradície! História vojenského vzdelávania sa totiž v Martine datuje od roku 1949, kedy bolo z Plzne do centra Turca presunuté Zbrojné učilište. Vojenské školstvo odvtedy v Martine pôsobí v rôznych podobách a štruktúrach dodnes. Teraz ho reprezentuje práve Odborná výcviková škola pozemného vojska, ktorá oslávila 1. októbra 2005 prvé výročie úspešnej pôsobnosti.

„Poslaním školy je zabezpečiť všetkým našim frekventantom základné odborné vedomosti, ktoré im umožnia vykonávať odborné funkcie v jednotkách, tímoch a obsluhách,“ ozrejmuje veliteľ OVŠ podplukovník Ing. Ján Marek. „Začiatky pritom neboli jednoduché. Vznikli sme na platforme bývalej Výcvikovej základne mechanizovaného a tankového vojska, ktorá bola súčasťou systému vzdelávania a výcviku realizovaného v ôsmich výcvikových základniach, dislokovaných od Bratislavy až po Košice. O náročnosti transformácie väčšiny z nich do jednej svedčí skutočnosť, že posledné odsuny pôvodného logistického materiálu sme zrealizovali ešte koncom minulého roka,“ informuje prvý veliteľ a zakladateľ školy pplk. Marek.

OD ÁUT AŽ PO MÍNY

OVŠ PV je jediným zariadením svojho druhu, ktoré školí odborníkov z radov mužstva a poddôstojníkov pre celé ozbrojené sily. Výcvik frekventantov prebieha prostredníctvom Vstupného odborného výcviku (VOV) a špecializovaných kurzov. Ten trvá v rozsahu 6 - 9 týždňov, v závislosti od odbornosti a špecializácii. Dĺžka výcviku plne zodpovedá požadovanému rozsahu teoretických vedomostí a praktických zručností potrebných pre prácu s rôznymi technickými zariadeniami či špeciálnou technikou. Po skončení VOV je absolvent pripravený na vykonávanie funkcií OR2 -OR4.

Spektrum kurzov v OVŠ je naozaj široké. Od tých klasických, ako napríklad vedenie kolesovej či pásovej techniky, cez skôr výnimočné

- kurz pohrebné služby, prevádzka poľných pracovní, príprava pekárov, až po špeciálne - kurzy strojníkov ženínej techniky, kurzy trhanie a iné kurzy podľa požiadaviek síl.

„Sme výcvikovou službou pre ozbrojenú silu. To je naša hlavná úloha,“ zdôrazňuje pplk. Marek. „Musíme sa flexibilne prispôbovať potrebám rezortu a vždy hľadať cesty, ako všetky úlohy zvládnuť. Cítíme, že sme enormne vyťažení. Ale nie na všetky kurzy a školenia sa snažíme získať certifikát, bez ktorého by sme jednotlivé činnosti nemohli vykonávať. Niekedy je výhodnejšie nakúpiť konkrétnu službu z civilného sektora. Napríklad na získanie vodičského oprávnenia skupiny „C“ v tomto roku plánujeme skoliť cestou autorizovanej autoškoly do dvoch a pre skupinu „E“ do osemdesiat vojenských profesionálov. Takýmto spôsobom zabezpečuje-

me aj výcvik a výškolenie zväzčov. Vždy zvažujeme a riadime sa tým, čo je pre ozbrojenú silu najlepšie a finančne výhodnejšie. Tento spôsob zaobstarania požadovanej služby má tiež iné výhody. Pri väčšine takto zakúpených školení platia našim absolventom získané osvedčenia a certifikáty nielen v rezorte obrany, ale aj v civilnom sektore. Pri niektorých dokonca v celej EÚ,“ konštatuje veliteľ.

LUDIA SÚ NAJDÔLEŽITEJŠÍ

Jedinečné a nenahraditeľné miesto vo vzdelávacom procese zastávajú inštruktori výcviku.

V súčasnosti je okrem deviatich obsadených všetkých sedemdesiat týchto funkcií. Chýbajú však špecialisti v delostreleckých a chemických odbornostiach.

„Je dôležité, aby náš inštruktor bol nielen výborným odborníkom, ale aj vodcom a pedagógom. Musí byť schopný učiť a naučiť ľudí, odchádzajúcich plniť úlohy do zahraničných operácií, kde budú vykonávať špecifické funkcie rôzneho charakteru. Myslím si, že inštruktori by mali byť tí najskúsenejší v rámci ozbrojených síl,“ súdi podplukovník Marek, ktorý za jednu zo svojich priorit považuje starostlivosť o ľudí a ich bezpečnosť. Za minulý rok absolvovalo VOV a rôzne kurzy spolu takmer 1000 frekventantov. V tomto roku podľa plánu to bude takmer 1200 osôb. K efektívnemu výcviku patrí okrem výborných odborníkov aj kvalitné materiálne - technické zabezpečenie.

„Značným prínosom v procese vzdelávania je naša multi-

mediálna učebňa so zabudovaným špeciálnym streleckým systémom ako pre mechanizované, tankové, tak aj pešie vojská. Je ale potrebné povedať, že ak chceme byť školou 21. storočia, bolo by ideálne mať podobnú učebňu na všetky u nás realizované kurzy. To hovoríme o ideálnom stave. Napriek tomu, že máme zodpovedajúcu učebňu - vzdelávaciu základňu, pociťujeme v súčasnosti asi najväčší nedostatok v absencii výpočtovej techniky. Chýbajú nám tiež niektoré druhy špeciálnej techniky, na ktorej by sme mohli výcvik praktizovať efektívnejšie. Sú to napríklad - obrnené vozidlo Aligator, vozidlá Tatrapan, Aktis či odminovací komplet Božena 4. Tento deficit zatiaľ riešime dohovorom i vypožičaním si od iných útvarov,“ konštatuje pplk. Ján Marek.

Jednou z hlavných úloh príslušníkov OVŠ v tomto roku je vytvorenie štvrtej roty ďalšieho odborného výcviku. Potrebný personál, dokumentáciu, materiál, učebné a výcvikové prostriedky, či ubytovacie priestory musia byť pripravené k 1. októbru. Vtedy sa začne ďalšia etapa odborného výcviku mužstva a poddôstojníkov Ozbrojených síl SR.

Vladislav VAVRINEC

Foto archív OVŠ PV Martin

Odborné kurzy v roku 2006

- Kurz vedenia kolesovej techniky (ANTS, ANTT)
- Kurz vedenia kolesovej bojovej techniky (BRDM-2, DANA, Aligator)
- Kurz vedenia pásovej techniky (tanky, BVP)
- Kurz obslúh motorových reťazových a strojných píl, LKT-81
- Kurz obslúh čerpadiel, úpravovne vody (MKČ, ČV-25, UV-2000)
- Kurz strojníkov strojov pre zemné práce (KN-251, UDS, UN-053, PZV, buldozér)
- Kurz obslúh prepravných prostriedkov MT-55, AM-50
- Kurz obslúh odminovacích prostriedkov (SVO, Božena)
- Kurz obslúh cestných mechanizmov (autogrejder, sypač VSV, cestné valce, a pod.)
- Kurz obslúh prepravných prostriedkov (GSP-55, PTS-10, člny)
- Kurz vysokozdvížných vozíkov
- Kurz obsluhy hydraulického ruky HR-3001, obsluhy ZČ nákladného automobilu
- Kurz strojníkov cisterien a prepravníkov PHM
- Kurz žeriavíkov AV-15
- Kurz príslušníkov jednotiek pre pohrebné záležitosti
- Kurz obslúh poľných pracovní
- Kurz obslúh VT-72 a VPV
- Kurz viazačov
- Základné trhacie práce pre vševojskových veliteľov
- Obnovenie oprávnení na trhacie práce pre vševojskových veliteľov
- Potápačský kurz - odbornosti žena
- Kurzy realizované OVŠ PV cestou civilného sektora:
- Zváranie oblúkom, plameňom a v ochrannej atmosfére (cestou civilného sektora)
- Kurzy na získanie vodičského oprávnenia na sk. „E“
- Kurzy na rozšírenie vodičského oprávnenia na sk. „C“
- Kurz pekárov

F-15SG pre Singapur

V čase, keď Južná Kórea preberá prvé stroje F-15K, zverejnil Singapur detaily o svojom nákupe. Boeing uspel v záverečnom súboji s konkurenčným francúzskym Dassault Rafale a dodá do roku 2009 dvanásť lietadiel vo verzii F-15SG s opciou na osem ďalších. Stroje za miliardu dolárov budú v konfigurácii jedinečnej pre Singapur. Ten nakúpi aj výzbroj a vybavenie za ďalších 741 miliónov dolárov.

F-15SG bude pravdepodobne najmodernejšou verziou Eagle. Bude vybavený radarom AN/APG-63 (V) 3 AESA. Objednanú výzbroj tvorí 200 rakiet AIM-120C AMRAAM, 200 rakiet AIM-9X Sidewinder, 110 navádzaných bômb troch typov a cvičné opakovane použiteľné rakety.

Najväčšia brokovnica na svete

Americké tanky M1 Abrams po rokoch vývoja oficiálne dostali do výzbroje „brokovnicové“ granáty M1028 pre svoje 120 mm kanóny. Strela M1028 obsahuje 1100 wolframových guľôčok priemeru 10 mm, ktoré sa pri výstrele rozptýlia. Guľôčky majú smrtiaci účinok na vzdialenosť 700 metrov.

Jedna strela stojí 3000 dolárov a ich výroba sa začala už v roku 2002. Viaceré zdržania však spôsobili odklad oficiálneho zavedenia do služby až do konca roku 2005. Niekoľko granátov M1028 doviezli do Iraku v roku 2003 a americkí tankisti v krajine netrepežlivo čakali na ďalšie. Povstáci v Iraku sa totiž stále zvyknú pohybovať v skupinách a „brokovnicová“ strela je tiež účinná pri pouličných bojoch proti vozidlám a menej odolným budovám.

Dvojstranu pripravil **Miroslav BARIČ**
Foto USAF, US ARMY

Samohybné húfnice M109 pre Pakistan

Pakistan kupuje 115 starších samohybných húfníc M109A5, ktoré predtým používala armáda USA. Každá stojí približne 480-tisíc dolárov, čo je tretina z ceny nových vozidiel. Pakistan mohol získať ešte lacnejšie samohybné delostrelecké systémy z Ruska alebo Číny. Používa však 150 starších M109A2 zo 70. rokov a získanie novších verzií ulahčí ich modernizáciu. M109A5 používa 155mm húfnicu s dostrelom 30km. Najnovšia verzia M109A6 je navyše vybavená systémom GPS a počítačmi, ktoré zvyšujú rýchlosť a presnosť streľby. Modernizácia M109A2 na štandard A6 by stála približne pol milióna dolárov – za predpokladu, že by v Pakistane vykonali väčšinu prác a vyrobili časť komponentov.

Izrael sa pripravuje na iránske rakety

Izrael v decembri úspešne otestoval svoju protiraketovú strelu Chetz (Šíp). Pri teste bola zasiahnutá raketa podobná iránskej strele dlhého doletu Šaháb-3. Izraelské ministerstvo obrany úspešný test privítalo ako veľký krok k budúceму vylepšeniu obrany proti hrozbe balistických rakiet. Bol to 14. stíhací test samotnej rakety a zároveň deviaty test kompletneho zbraňového systému.

Raketu Chetz začali vyvíjať koncom 80. rokov minulého storočia s americkou pomocou. Program získal prioritu po vojne v Perzskom zálive v roku 1991, keď na izraelské územie dopadlo 39 irackých rakiet Scud. Náklady na vývoj si doteraz vyžiadali viac ako dve miliardy dolárov. Približne polovicu z tejto sumy zaplatili USA.

Chetz dosahuje rýchlosť 2,5 kilometra za sekundu a nesie výbušnú hlavicu, ktorá umožňuje zničiť cieľ aj v prípade, že ho raketa minie o 40 až 50 metrov.

Dáni dostanú nové vozidlá Eagle IV

Dánska armáda objednala od švajčiarskej firmy MOWAG 85 obrnených vozidiel EAGLE IV 4x4. Dodávky vozidiel sa začnú v auguste 2006. Dánsko už v rokoch 1995 až 2004 podpísalo s MOWAG-om päť kontraktov na vozidlá EAGLE I 4x4 a PIRANHA III 8x8.

EAGLE IV splnil na jeseň 2005 náročné testy, pri ktorých najazdil 8000 km. Prázdne vozidlo má hmotnosť 5 ton, je 5,09 m dlhé a 2,16 m široké. Uvezie 4-5 osôb, na ceste dosahuje rýchlosť 120 km/h a prejde 480 km. Prekoná stúpanie do 60 stupňov.

Vozidlá budú vyrábať v švajčiarskom Kreuzlingene a na dodávkach niektorých súčastí sa budú podieľať aj dánske firmy. Celková cena kontraktu vrátane údržby a logistickej podpory je 38 miliónov dolárov.

Nemecká Puma

Nemecká armáda dostala prvých 30 nových bojových vozidiel pechoty Puma. Celkom 1100 kusov nových Púm by malo nahradiť do roku 2009 vozidlá Marder pochádzajúce zo 70. rokov.

Pri testoch sa skúšali tri varianty. Nemci si nakoniec ako štandardnú vybrali 31,5-tonovú verziu, ktorá poskytuje zo všetkých strán ochranu proti 14,5 mm projektilom a z niektorých strán proti 30 mm granátom. Spredu je Puma chránená aj proti zásahom pancierových pástí. Dodatočné pancierovanie môže zvýšiť hmotnosť vozidla až na 43 ton.

Puma je vyzbrojená 30 mm kanónom Mauser MK 30-2 s dostrelom 3 km. Kanón doplní 7,62 mm guľomet. Pre kanón vyvinuli počítačom ovládané šrapnelové strelivo, ktoré môže vybuchnúť vnútri budov alebo nad zákopmi. Šrapnelové granáty obsahujú 135 wolframových projektilov. Dodatočnú výzbroj môžu tvoriť riadené rakety alebo granátomet.

Puma dosahuje rýchlosť 70 km/h na ceste. Má trojčlennú posádku a v zadnom priestore môže prepraviť osem vojakov.

[TECHNICA]

Krátko

Kanada pridáva dodatočné pancierovanie na nákladné autá a ľahké obrnené vozidlá používané v Afganistane. Prídavný pancier má ochrániť pred zásahmi pancierovými pástami a pred účinkami nastražených náloží. Úpravami prešlo približne 50 vozidiel. Cena jednej sady prídavného panciera je približne 70 000 dolárov.

***

Kolumbia objednala v Brazílii 25 lietadiel Super Tucano v ľahkej bojovej verzii. Turbortulové lietadlo unesie 1,5 tony výzbroje – bomby, rakety či 12,7 mm guľomety. Stroje sú vybavené infračervenými senzormi a počítačovým systémom pre bombardovanie. Lietadlá budú slúžiť na boj s povstalcami a hliadkovanie na hraniciach. Kolumbia už používa 14 strojov Super Tucano v cvičnej verzii.

***

Nemecké letectvo dostalo ako prvé nové rakety vzduch-vzduch IRIS-T. Rakety sú odvodené z amerických striel Sidewinder, ale vyrábajú sa v Európe z európskych súčastí. Vyvíjali ich s americkou pomocou od 80. rokov, ale po skončení studenej vojny sa projekt dočasne zastavil. Raketu IRIS-T prvýkrát skúšobne odpálili v roku 2000 a teraz sa vyrába sériovo. Očakáva sa, že väčšina európskych krajín používajúcich rakety Sidewinder postupne prejde na strely IRIS-T. Nová raketa má dosah 12 km a veľmi dobré manévrovacie schopnosti.

***

Venezuela v roku 2005 nakúpila 15 ruských helikoptér za 201 miliónov dolárov. Z tohto počtu bolo osem bojových Mi-35M, šesť transportných Mi-17MTV-5 a jedna ťažká transportná Mi-26T. Pre vrtuľníky kúpili na Ukrajine výkonnejšie motory VK-2500, ktoré im umožňujú operovať vo väčších výškach. Mi-17 a Mi-35 by mali byť schopné bezpečne lietiť aj vo výške 6000 metrov. Stroje by mali s novými motormi vydržať 9000 letových hodín. Rusko dúfa, že ak sa osvedčia, Venezuela kúpi ďalších 18 strojov.

***

Taiwan upravuje cvičné lietadlá AT-3A tak, aby mohli niesť protilodné rakety Chsiung Feng II. Niektoré stroje boli už predtým schopné niesť americké strely Harpoon. Chsiung Feng II sú však o niečo ľahšie a navyše sa vyrábajú na Taiwane, takže nehrozí prípadné prerušenie dodávok. Taiwan má 60 strojov AT-3A, každý z nich môže niesť dve protilodné rakety. Pri operačnom lete vydržia vo vzduchu tri hodiny. Nádej na úspech však majú iba pri vlastnej vzdušnej nadvláde.

***

Kuvajť zaplatí 175 miliónov dolárov za 12 rýchlych člnov MKV-C. Jedenástmetrové plavidlá sú podobné tým, ktoré používajú špeciálne jednotky amerického námorníctva. Kuvajtské člny budú vybavené radarom a kanónom kalibru 27 mm. Dosahujú rýchlosť 70 km/h. Majú slúžiť na hliadkovanie proti pašerákovi a teroristom a na ochranu ropných zariadení pri pobreží. Stavajú ich v lodeniciach pri New Orleanse.

***

Irán stavia miniponorky určené pre operácie pozdĺž pobrežia a v Perzskom zálive. K dispozícii sú zatiaľ dva kusy, nasledovať by ich malo niekoľko desiatok ďalších. Plavidlá pravdepodobne vyvinuli so severokórejskou technickou pomocou. Pripomínajú zväčšené torpédo a majú dvojčlennú posádku v presklenom kokpite na prove. Uvezú niekoľko námorných mín, jedno torpédo alebo trojčlenné komando potápačov.

***

Spojené arabské emiráty vyvinuli vlastné bezpilotné prostriedky po tom, čo im USA neumožnili nákup 10 bezpilotných lietadiel Predator. Na vývoji sa podieľali aj nemecké a juhokórejské firmy, technológia pochádza z Rakúska a Švédska. Výsledkom sú dva bezpilotné vrtuľníky – menší al-Sber určený pre policajné potreby a APID 55 pre pohraničné a pobrežné hliadkovanie. Doteraz vyrobili deväť kusov al-Sber a päť APID 55. Spojené arabské emiráty ich chcú ponúknuť aj na export.

***

Kanada kúpila ďalších päť bezpilotných prostriedkov Sperwer vo verzii LE s väčšou vytrvalosťou. Nový model vydrží vo vzduchu 12 hodín a môže operovať do 200 km od pozemného riadiaceho stanovišťa. Sperwer sa vyrába vo Francúzsku, okrem neho a Kanady ho používa Dánsko, Grécko, Holandsko a Švédsko. Stroje slúžia v mierových jednotkách na Balkáne, Kanada ich používa v Afganistane.

Duchovná služba

Prijatie medzinárodných a vnútroštátnych zmlúv, zmeny a profesionalizácia v OS SR odovodnili potrebu rozhodnutia o ďalšom rozvoji a smerovaní duchovnej služby. 11. zasadnutie KoMO 25. novembra 2005 schválilo novú koncepciu rozvoja duchovnej služby v OS SR, čím sa začala etapa rozvoja jej dvoch inštitucionalizovaných štruktúr.

Duchovná služba v OS SR. Duchovná služba zabezpečuje pre profesionálnych vojakov a zamestnancov OS SR a ich rodiny, hlásiacim sa ku Katolíckej cirkvi alebo k zúčastneným registrovaným cirkvám a náboženským spoločnostiam (ďalej len „veriaci“) duchovnú a pastoračnú starostlivosť. Zabezpečuje slobodný náboženský prejav, duchovné potreby, plnenie náboženských povinností, rozvoj duchovného života, konanie bohoslužieb a obradov, vysluhovanie sviatostí, náboženskú výuku a charitatívnu činnosť. Duchovní môžu spolupracovať vo výchovno-vzdelávacom procese a pri upevňovaní disciplíny a morálky. Nesmú vykonávať bojovú činnosť a v zajatí môžu vyvíjať duchovnú službu pre zajatcov. So zdravotníkmi, psychologickými a sociálnymi službami môžu spolupracovať pri starostlivosti o chorých, ranených, starých, či o rodiny a deti. Môžu sa zaoberať odstraňovaním stresu, konfliktov a napätí v medziludských vzťahoch. V krízových situáciách môžu morálne a duchovne podporovať bojujúcich a zasahujúcich, poskytovať duchovnú útechu raneným, umierajúcim, zajatcom a civilnému obyvateľstvu. Môžu poskytovať prvú pomoc a spolupracovať pri evakuáciách.

Mínulosť a nedostatky. Doteraz duchovná služba vychádzala z koncepcie o zavedení duchovnej a náboženskej služby v rezorte MO SR z roku 1994. Zabezpečovali ju duchovní odborne riadení Úradom vojenských duchovných. Personálne rozhodnutia cirkevných autorít voči duchovným neboli pre personálne orgány záväzné. Chýbajúca štruktúra

s právomocou podľa cirkevných predpisov sťažovala výkon konkrétnych úkonov ich veriacim. Zmluvy a dohody s cirkvami priznali viacero práv, ktoré doteraz nie vždy boli akceptované. Ubudli vojaci povinnej služby a pribudli príslušníci. Pôsobenia duchovných sa presúvalo z vojenských objektov viac mimo nich. O duchovnú službu v posádkach žiadali veriaci aj z iných posádok. Duchovní boli predurčení na plnenie úloh duchovnej služby len v ich zložkách. Vznik dvoch štruktúr duchovnej služby nebol velením vždy akceptovaný. Ustanovenia zmluvy a dohody ukladajú duchovným plniť úlohy aj pre rodinných príslušníkov, pacientov vojenských zdravotníckych zariadení, osoby poberajúce výsluhový príspevok alebo dôchodok, ale služobné zaradenie duchovných výkon duchovnej služby v prospech týchto osôb značne sťažovalo.

Nové štruktúry a počty. Cieľom novej koncepcie je stanoviť zásady činnosti na základe zmluvy a dohody tak, aby jej štruktúry zabezpečili plnenie úloh, rešpektujúc pritom špecifickosť a tradíciu religiozity v OS SR. Počas 10-ročnej činnosti duchovnej služby sa potvrdilo, že vhodnejšie je plniť ju formou inštitucionalizácie jej štruktúr, rešpektujúc konfesijné rozdiely a početné zastúpenie cirkví v OS SR. Rozdelením na dve zložky sa dosiahne kompetentné odborné riadenie a rýchlejšie reagovanie na potreby veriacich. Duchovná služba bude zabezpečovaná Ordinariátom OS a OZ SR za Katolícku cirkev (ďalej len „ordinariát“) a Ústredím ekumenickej pastoračnej služby OS a OZ SR za nekatolícku cirkev (ďalej len „ústredie“). Najvyšším orgánom ordinariátu bude Vikariát GŠ OS SR, s dekanmi na veliteľstvách síl a NAO a kaplánmi v brigádach, leteckých základniach a samostatných práporoch, celkom 22 funkcií. Podľa cirkevných predpisov bude ordinár zriaďovať vojenské farnosti. Najvyšším orgánom ústredia bude Úrad eku-

menickej pastoračnej služby GŠ OS SR s duchovnými na veliteľstvách síl, v Poddôstojníckej akadémii a NAO s teritoriálnou pôsobnosťou, celkom 7 funkcií. Štruktúry ordinariátu a ústredia budú samostatné a nezávislé, nebudú tvoriť spoločné úrady a ak nebude obsadená funkcia duchovným, tak ordinariát alebo ústredie si zabezpečí plnenie úloh svojím duchovným z nadriadeného stupňa. Bližšie podrobnosti o novej podobe duchovnej služby stanoví nový odborný predpis DS-2.

Podmienky služby duchovných. Duchovní budú podriadení veliteľovi ako príslušníci štábu, odborne ordinariátu alebo ústrediu. Pre duchovného bude predurčený mladší pomocník. Personálne opatrenia budú realizované podľa právnych predpisov SR, na základe rozhodnutia ordinariátu, alebo ústredia podľa cirkevných predpisov. Hodnostné označenie bude nahradené zlatým krížom. Duchovní nebudú mať pridelenú zbraň, nebudú zaraďovaní do celodennej zmeny a nebude sa na nich uplatňovať kariérny postup a konkurenčný výber. Účasť na podujatiach ordinariátu a ústredia bude dobrovoľná. Pastoračná činnosť bude len pod kontrolou ordinariátu a ústredia. Liturgické slávenia sa budú konať len v súlade s cirkevnými predpismi. Ak požiada veriaci o duchovnú službu, duchovný iného vierovyznania bude povinný ju uplatňovať.

Pastoračné centrá. Pre potreby duchovnej služby sa zriadi v posádkach Bratislava, Liptovský Mikuláš, Zvolen, Sliac, Kuchyňa, Prešov, Nitra, Trenčín, Martin, Lešť, Ružomberok, Žilina, Rožňava, Trebišov, Michalovce, Topoľčany, Sereď, Levice a Turecký vrch spoločné Pastoračné centrá OS SR voľne prístupné veriacim v OS SR bez ohľadu na miesto služobného zaradenia a bydlisko.

Na základe uvedeného bude možné realizovať rozvoj duchovnej služby v profesionalizovaných OS SR podľa nových právnych princípov, vyplývajúcich z ustanovení zmluvy a dohody.

Dr. Tibor UJLACKÝ, PhD.
autor je spracovateľom koncepcie

Hora krížov

Na hlavnom ťahu z Poľska do Rigy sa pri litovskom meste Šiauliai nachádza miesto, ktoré veľa prezrádza o litovskej povahe. Je dôkazom hlbokej pobožnosti miestnych obyvateľov a ich lásky k tradičnému ľudovému umeniu. Je v tom aj prejav mysticizmu. Tunajší kopec bol miestom pohanských rituálov. Postupom času sa objavovala nová symbolika. Pohanské totemy nahradili kresťanské kríže a ľudia sem prichádzali namiesto prírodných božstiev uctievať Ježiša Krista. Najväčší význam kopec získal v rokoch 1831 a 1863, keď si miestni obyvatelia po

neúspešných povstaniach proti cárskemu režimu chceli pripomenúť obeť. Ľudia začali na kopec umiestňovať kríže, pretože ruské úrady by podobné prejavy na verejných miestach nepovolili. V päťdesiatych rokoch 20. storočia bolo toto miesto významným cieľom pútnikov. Práve vtedy tu pribudlo najviac krížov. Nielen miestni obyvatelia chceli pripomenúť pamiatku svojich blízkych, ktorí boli odvečení do pracovných táborov na Sibír... Veľa krížov osadili na pamiatku padlých litovských vojakov. Sovietske vládne miesta sa však s takýmito prejavmi nemohli zmieriť

a posvätné miesto nechali v šesťdesiatych rokoch zničiť buldozermi. Na tento čin však miestni obyvatelia odpovedali umiestňovaním nových krížov. V septembri roku 1993 navštívil Horu krížov aj pápež Ján Pavol II., ktorého návštevu pripomína aj kríž s mramorovým podstavcom venovaný celému národu. Od tejto návštevy sem každoročne putujú tisíce ľudí.

Peter MICHNICA
Foto Peter ŠIMKO

Vlajka na pol žrde

Letecké nešťastie, pri ktorom zahynulo 42 slovenských vojakov a dôstojníkov pri návrate z misie KFOR, silne zapôsobilo na vojakov vo všetkých medzinárodných kontingentoch. Najviac na slovenských krajanov, ktorí v uniforme plnia svoje úlohy ďaleko od domova. Spustením vlajky na pol žrde si uctili pamiatku svojich kolegov a priateľov v zbrani slovenskí vojaci na kábulskom medzinárodnom letisku.

Zdroj Slovenská brigáda ISAF, Afganistan

Bude profesionálna armáda iná?

[SUDNÍČKA]

Vojaci Karol H. a Milan P., obaja príslušníci VÚ 4405 Viničné, boli starí mazáči a spôsobom, ktorý vyplýval z ich postavenia medzi vojakmi povinnej služby, sa aj takto správajú. Karol H. bol najprv 4. mája 2005 prichytený príslušníkom Útvaru vojenskej polície Bratislava ako pri výkone celodennej služby veliteľa ochrannej zmeny v čase, keď mal vykonávať predpísané hliadkovanie, sledoval v miestnosti ochrannej hliadky na prenosnom televízore hokejový zápas. Dňa 15. mája 2005 o 20.35 h v spoločenskej miestnosti VÚ 4405 Viničné pred ostatnými vojakmi fyzicky napadol voj. Š., ktorého tak silno udieral do tváre, že tento dvakrát padol na zem, následne ho škrtil, pokiaľ sa mu poškodený nevytrhol zo zovretia a neušiel. Ešte v rovnaký deň spolu s voj. Milanom P. na izbe č. 6 nariadili vojakovi mladšieho nástupného termínu Martinovi D., aby odrecitoval básničku "Bobrik", udierali ho dlaňami do ramien, ďalšieho voj. Imricha S. dovedli do stredu izby, kde mu prikázali túto básničku recitovať a keď odmietol, udierali ho rukami do tváre a Milan P. ho kopol do oblasti hrudníka, v dôsledku čoho poškodený zo strachu básničku odrecitoval.

Voj. Karol H. bol uznaný vinným z trestného činu porušovania povinností dozornej služby podľa § 286 ods. 1 Tr. zák., z trestného činu výtržníctva podľa § 202 ods. 1 Tr. zák. a za posledný skutok spolu s voj. Milanom P. boli obaja uznaní vinnými zo spolupáchateľstva k trestnému činu porušovania práv a chránených záujmov vojakov podľa § 9 ods. 2 § 279a ods. 1, 2 písm. a) Tr. zák., účinného do 1.1.2006.

Vojenský obvodový súd Bratislava uložil Milanovi P. podmienený trest odňatia slobody na 8 mesiacov so skúšobnou dobou na 16 mesiacov a voj. Karolovi H. nepodmienečný trest odňatia slobody na 2 roky a 4 mesiace. Vyšší vojenský súd Trenčín, ktorý rozhodoval po 1. januári 2006 o odvolaní obžalovaného Karola H., musel prihliadnúť na už účinný nový Trestný zákon. Ten bol pre páchatela priaznivejší, najmä z toho dôvodu, že bolo potrebné prihliadnúť na prevažujúce polahčujúce okolnosti a zmiernil trest na podmienený.

Plk. JUDr. František KOVÁČ

„Prda“

[PRÍBEH]

Od chvíle, kedy sa tento príbeh odohral, už uplynul nejaký ten rôčik. Stal sa v čase, kedy som ako štrnásťročný nastúpil do Vojenskej strednej odbornej školy v Martine rozhodnutý vyštudovať výzbrojný smer. Pištole, samopaly, granáty a delá boli vtedy stredobodom môjho záujmu. Aby sme sa v počiatkoch vojenskej kariéry nezačali učiť o niečom, čo si nevieme ani len predstaviť, pripravilo pre nás vedenie školy názornú ukážku hneď v prvých týždňoch.

„Ste budúci výzbrojáři, tak sa dobre pozerajte, aby ste vedeli, čo jednotlivé „mašinky“ dokážu,“ privítal nás veliteľ roty po príchode do VVP Lešť, kde nás čakali ukážky ostrých bojových strelieb. Prvýkrát sme videli strieľať pištoľ, gulomet, mínomet aj húfnicu D 30. Čím väčšia zbraň, tým väčšia rana, a tým aj väčší obdiv. Posledný mal strieľať tank. Z bezpečnej vzdialenosti a s chuchvalcami vaty v ušiach sme si vychutnávali doposiaľ najsilnejší zážitok. Záblesk, ohromujúci hrmot a silná tlaková vlna vyvolali husaciu kožu po celom tele a stopercentný adrenalin.

Byť výzbrojárom - bolo to najlepšie povolanie na svete! Začali vzrušené debaty, pri ktorých sme si ani len nevsimli, že náš autobus zastal ešte pri jednom palebnom postavení. Tou úplne poslednou ukážkou bol výstrel z dela. Teda z „dela“. My, vtedy ešte laici, sme videli skôr čudo v podobe dlhej rúry na dvoch kolesách. Upozornenia typu: dajte si chrániče sluchu, zakryte si dlaňami uši a otvorte ústa na zmiernenie účinkov tlakovej vlny, sme brali s istou dávkou humoru. Veď pred chvíľou sme boli pri výstrele tanku! Čo už len zmôže takáto „trubka“? Takú „prdu“ sme ešte nezažili...

Doslova nás odhodilo, a myslím si, že farba erárnych zelených trenírok niektorých spolužiakov v tej chvíli isto-iste zmenila farbu. Bolo to totiž tzv. bezzákľové delo. Tí zasvätenejší vedia, čo spôsobuje mimoriadny a ohromujúci hluk. A čo nám táto príhoda dala? Poučenie, že neznáme netreba podceňovať a už vôbec nie súdiť podľa prvého dojmu. Veľa vecí totiž vôbec nie je takých, ako sa na prvý pohľad zdá...

Vladislav VAVRINEC

Autor výroku: Aristoteles	opica (zried.)	plúž	Obrana	inakšie, inak	dávaš, po česky	dlhý kabát	druhá solmizačná slabika	Jozef (dom.)	močíte (expr.)	Pomôcky: Káš V., Et Vašta, lam, Mada	popod	perifráza	lalatanie, džavot	4
značka kvalitnej múky			popros o odpustenie MPZ Islandu							pluk, po rusky				
2										opät, po česky				
										sta				
Autor: Vojtech Kúkoľ	Empire Gallantry Medal	cicajúca	3				ofúkalo dymom			český šachista				
filmový mimozemšťan			čes. mikrobiológ (Václav)					ozn. lietad. Antonov			býv. odbor. (skratka)			
			osoba					oslovenie dievčata			vyslanec, poverenec			
dielo bez umeleckej hodnoty				1								títo		
				zarylo								slovenské mesto		
rímske číslo 2255					osol, po česky	plecnice, po česky					rímske číslo 1001			striška na čiapke (hovor.)
						zotne					rieka v Nigérii			zložnokvetá rastlina
Obrana	stredoslovenské energetické závody	pokryte rosou meno Rapaičovej							meno spis. Urbana	indický boh podsvetia				
5														
st. americký maratónec							hřešil, hromžil							
bodnutím (nožom) usmrť							okrasná rastlina, láskavec							

Strykery prechádzajú opravami

Americká armáda používa nové osemkolesové obrnené vozidlá Stryker v Iraku už dva roky. Prvých 299 vozidiel, ktoré v krajine nasadili, sa teraz vracia do USA na potrebné opravy. Sedem percent z nich treba úplne zrenovovať, lebo utrpeli vážne poškodenia, najmä pri výbuchoch nastrožených náloží. Niektoré z 299 vozidiel prvej brigády Strykerov v Iraku najazdili 110-tisíc kilometrov. Priemerne majú najazdených 24 000 km ročne. Vojskové kolesové vozidlá v tejto časti sveta potrebujú generálnu opravu po najazdení približne 50 000 km. Oprava Strykera pozostáva z výmeny pohonnej sústavy, prevodovky a pneumatík. Nahradí sa aj všetko ďalšie poškodené vybavenie a elektroniku čaká modernizácia. Práce na jednom vozidle trvajú okolo 20 dní. Základným modelom Strykera je transportér pre 11 vojakov. S pomocou dodatočného vybavenia sa vozidlo zmení na deväť ďalších verzií. Strykery sú medzi vojakmi obľúbenejšie ako ľahšie obrnené Hummery alebo ťažšie a menej pohyblivé M2 Bradley.

Hmotnosť: 19 ton

Rýchlosť: 96 km/h na ceste, 72 km/h v teréne

Základná výzbroj: 12,7mm guľomet alebo 40mm granátomet

Cena: 1,5 milióna dolárov

Miroslav BARIČ

Foto US Army

Päť modulov jedného kurzu

V posledný novembrový deň 2005 ukončili na Katedre manažmentu AOS v Liptovskom Mikuláši záverečný modul Kurzu rozvoja kľúčových kompetencií manažera. Kurz ponúka účastníkom špecializované vzdelanie v piatich moduloch:

1. modul - Efektívny manažér,
2. modul - Komunikačné zručnosti,
3. modul - Budovanie a vedenie tímov,
4. modul - Zvládanie stresu v manažérskej praxi
5. modul - Nové trendy v celoživotnom vzdelávaní manažerov.

Absolventi dostanú Osvedčenia o absolvovaní vzdelania podľa § 8, ods.1, zákona 386/1997 Z. z. o ďalšom vzdelávaní v znení neskorších zákonov. Bližšie informácie o pripravovanom kurze na rok 2006 nájdete na stránke:

<http://aos.valm.sk/kman/index.html>

alebo na telefónnom čísle (0960) 42 34 58.

Prvý modul bude otvorený už 20. 2. 2006.

Prihlášky treba zasielať na adresu:

sturmankin@aoslm.sk alebo

Akadémia ozbrojených síl gen. M. R. Štefánika

Oddelenie vzdelávania

Demänová 393

031 01 Liptovský Mikuláš

doc. Ing. Petr VŠETEČKA, CSc.

Katedra manažmentu

Zbierka na pamätník obetiam

Ministerstvo obrany postaví obetiam havárie lietadla AN-24 pamätník v maďarskej obci Hejce. Ten by mal pripomínať túto nešťastnú udalosť a zároveň vzdať hold tým, ktorí pri návrate z plnenia si povinností v mierových misiách zahynuli.

MO SR vyhlasuje verejnú zbierku a pre tento účel zriadilo samostatný mimorozpočtový účet, na ktorom môžu fyzické i právnické osoby prispieť k financovaniu pamätníka.

číslo účtu: 7000171266/8180

variabilný symbol: 19012006

konštantný symbol: 558

Otázky súvisiace so zbierkou na pamätník obetiam havárie lietadla AN-24 možno adresovať na e-mailovú adresu zbierka@mod.gov.sk.

Zoznam prispievateľov bude uverejňovaný na www.mosr.sk.

Rozhlasová relácia **PLNÁ POĽNÁ**, i keď už polstoročná, je stále svieža relácia o vojakoch a nielen pre vojakov. Každý piatok sa na vás o 21,05 h tešia na najpočúvanejšej stanici **Rádio Slovensko** Miroslav Minár, Bernard Roštecký a Petra Repková.

armádne vysielanie ministerstva obrany v Slovenskej televízii
armádne vysielanie ministerstva obrany v Slovenskej televízii

PROFESIONÁL

každý štvrtok pred 20.00
štvrtok pred 20.00

na Dvojke STV
na Dvojke